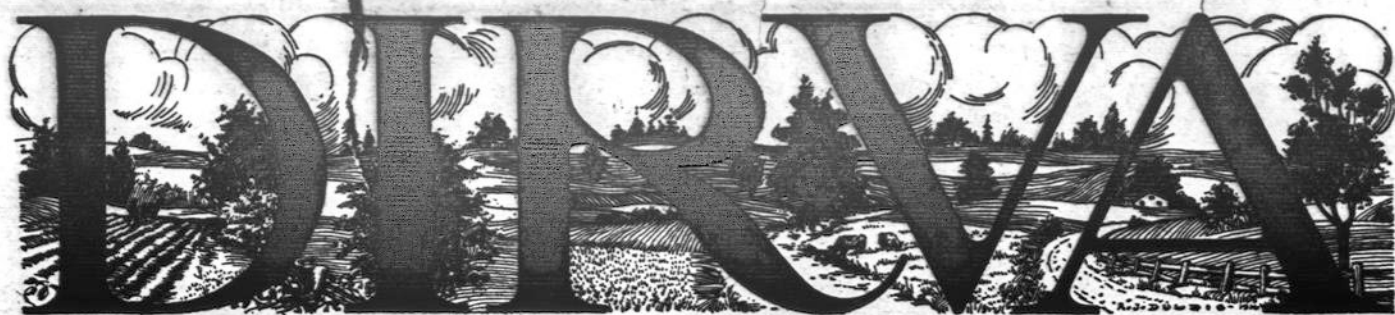

No. 36:

Cleveland, O., Penktadienis, Rugsėjis (September) 8 d., 1916 m.

Kaina 5c.

Metai II. (Vol. II)

Francuzai ima daug nelaisvių.

Bulgarai stumia Rumunus atgal.

RUSŲ JIEGOS EINA SILPNYN

Rusai ima daug nelaisvių

RUSAI SUMUŠĖ TURKUS.

FRANCUZAI IMA 5000 NELAISVIŲ.

Paryžius. Ant Somme krantų kruvini mušiai nesiliauja dieną ir naktį. Kiaurai besigrumiant, francuzai užėmė kaimą Forest, paveržė prieš pozicijas ilgume 29 kilometrų. Kaimai Sourcort ir Vermandoville keles dienas ėjo iš rankų į rankas, bet pastarosiose dienose francuzai juos galutinai apvaldė. Čia francuzams teko 5000 vokiečių nelaisvėn. Lyginai paimta apščiail maisto ir amunicijos. Francuzams po biskį sekasi ir Verduno apeliokėse.

BULGARAI STUMIA RUMUNUS ATGAL.

Berlynas. Sulyg teutonų skelbiamų žinių, Balkanuose Bulgarijos armija stumia atgal rumunų kariūmenę kurios Balkanuose, kaip sakoma, spēkos nedidžiausias. Susirėmimuose tarpe Danube ir juodųjų jurių, netoli nuo Koemar, bulgarai privertė rumunų kavaleriją pasitraukti atgal atiduodant savo pozicijas. Čia bulgarams teko 780 imtinių ir šiek tiek kariškos medegos. Vienok čia nepaduodama bulgarų nuostolių, o kad tų buvo, nėra abejonės, nes prieš rumunų neskaitylingą kariūmenę ir bulgarų kariūmenę čia buvo gana mažas.

RUMUNIJOS LAIMĖJIMAI.

Londonas. Oficiališkai skelbiama, kad rumunų armija turi didelius laimėjimus. Po kruvinių mušių, rumunų kariūmenė įsiveržė į Vengrijos teritoriją 30 mylių. Iš Bukarešto praneša, kad austrų armija sudemoralizuota. Negalėdami perkeisti didelių smugių, kareiviai apleidžia apkasus ir bėga tolyn. Transilvanijoje rumunai paėmė šešis kaimus, o kaimą Carby paėmė šturmu. Paskutiniuose mušiuose rumunai paėmė 1000 austrų nelaisvėn. Yra pavojus apsupimo Kordy ir Varšaholi, kur austrų yra svarbūs geležinkelių punktai.

RUMUNIJOS ARMIA NESULAIKOMA.

Londonas. Karės korespondentai praneša, kad rumunai yra nesulaikomi Ven grijoje. Mušis tęsiasi 400 mylių ilgumo. Linija prasi

deda nuo Orsovy ir eina iki Geležinkelių vartų prie Dunojaus ir net į Bukoviną. Matant tokį rumunų pirmizengimą, Austrija mano kitų frontų kariūmenę pastatyti prieš rumunus, kad sulaukyti rumunus, kurie, kaip vanduo plaukia Vengrijoje.

RUSŲ JIEGOS EINA SILPNYN.

Konstantinopolis. Turkų skelbiamos žinios iš Kaukazo fronto, tikrina, kad čia rusų spēkos eina silpnyn, nes rusai jau valanda laiko kaip nedaro jokių pirmizengimų ir tuomi duoda prągą turkams pasinaudoti. Sakoma, kad rusai pirmiau darydami savo tankius užpuolimus ant turkų, nužudė žymę dalį savo kariūvių. Nuo 17 d. Rugsėjo rusų armija netekusi trijų trečdalių savo kariūvių iš 15 pulko, ketvirtos divizijos, nes turkai netik juos skina savo ginklais, bet skaitlingai ima ir nelaisvėn. Rusai gi savo raportuose nieko priešingo nesako, vien tiek, kad Kaukazo fronte nieko ypatingo, jokių atmainų nėra. Gali čia būti dalis turkų teisybės.

RUSAI PAĖMĖ 15,790 NELAISVIŲ.

Petrogradas. Sulyg paskutinių pranešimų, rusų armija vakariniame fronte pakėlė didelį ofensyvą. Oficiali rusų raporta sako: Visu vakariniu frontu eina smarkūs mušiai. Musų armija pasekmingai veikia. Į pietus nuo Baranovičių, netoli kaimo Labuzy, liko užmuštas divizijos komendantas, generolas Nikitin. Paskutiniuose mušiuose mes paėmė 289 oficerius ir 15,501 kareivį nelaisvėn. Teipgi paėmė 6 kanuoles ir daug kulkasvaizdžių.

VOKIEČIŲ RAPORTAS.

Berlynas. Armija kuni gaikščio Karolio, kuri veikla prie Zlota Lipa ir prie Dniestro apeliokėje Nosovo atmušė visus rusų atakus. Toliau į pietvakarius tų pozicijų mes buvome privertę truputį pasitraukti dėlei priešų spaudimo. Į pietus nuo Dniestro musų kariūmenė sulaužė rusų ataką prie Stanislavovo. Į pietvakarius nuo šerų musų rytinis sparnas uždavė didelį smugį priešui.

SERBŲ KARIŪMENĖS VEIKIMAS.

Londonas. Serbų armija tęsia savo pasekmingą veikimą su bulgarais toliau. Labiausiai eina dideli mušiai dešiniame talkininkų armijos sparne, kur serbai kaip liutai grumiasi su bulgarais. Pranešama, kad bulgarai panašs didelius nuostolius. Viename tik mušyje bulgarai nustojo 15,000 užmuštų, sužeistų ir paimtų į nelaisvę. Tas smarkus mušis buvo prie Larovitzu. Didelės jegos yra traukiamos į Gomichevą, kur mano ištikis teipgi smarkus mušis. Karės kritikai sako, kad Gomichevo bus kitas Verdunas.

ANGLŲ PIRMYNZENGA PRIE MARTINPUICH.

Londonas. Anglų kariūmenė, kaip pranešama iš Londono, turėjo laimėjimus Martinpuich apeliokėje. Oficiališkai anglų raportas sako: Prie Martinpuich apeliokėje Ancre ir Somme mes išplėm savo kariūmenę ir paėmė kelias vokiečių pozicijas. Vokiečiai kelis sykius bandė persilaužti per musų eiles, bet mes visus atakus pasekmingai atmušėm. Mums pavyko pasekmingai užatakuoti priešų pozicijas apeliokėje Nerville ir St. Waast, kur padarėme priešui daug nuostolių.

VOKIEČIŲ RAPORTAS.

Berlynas. Iš rytų fronto Berlynas paduoda savo raportą, kuris skamba: Frontas Fieldmaršalo Hindenburgo visur gerai laikosi. Rusų armija keliais sykais bandė pereiti upę Dauguvą, netoli nuo Friedrichstadto, apeliokėje Lonvanden, bet mes juos atmušėm. Į pietryčius nuo Kisielna (Vo linioj) musų kariūmenė pasiekė trečią rusų apsigynimo liniją ir sunaikinę apkasus, sugrįžo atgal. Fronte kuni gaikščio Karolio Franciško, nieko svarbaus neatsitiko apart mažų patrolės susirėmimų. Apeliokėje Dniestro teipgi nėra jokių permainingų.

RUSAI ATMUŠĖ VOKIEČIŲ ATAKAS.

Petrogradas. Rusų armijos Vyriausiasis štabas praneša, kad vokiečių atakus, kokius tik jie darė ant rusų pozicijų, visus atmušė. Oficiališkai rusų raportas sako: Į šiaurę nuo Holdyčeva ežero, priešas bandė atakuoti musų pozicijas, bet musų artilerija pasekmingai atmušė ir privertė priešą sugrįžti į savas pozicijas. Ant vakarinio kranto upės Ščara į pietus nuo geležinkelio Baranovic-Lunenec, vokiečiai buvo užatakuoti musų pozicijas, bet mes atmušėm. Stohodo apeliokėje musų armija atmušė priešą ties Stobykova. Dniestro apeliokėje mes paėmėm mišką į rytus nuo Dalejova.

VOKIEČIŲ RAPORTAS.

Berlynas. Vokiečių ofi

ciališkame raporte pranešama: Hindenburgo fronte į šiaurę nuo Sviniskov, austro-vengrų armija atmušė rusų atakus. Į šiaurę nuo Dniestro rusai atakavo musų pozicijas. Apeliokėje Dalejova rusų pozicijos tapo sunaikintos musų kariūmenės. Karpatuose, kur rusų kariūmenė padarė pirmynžengą į šiaurvakarius nuo Kukula, dabar yra sulaukita.

RYTŲ FRONTAS

Londonas. Rytų fronte, kaip praneša iš Londono, vokiečiai bandė pakelti ofensyvą priešais rusų armiją. Fieldmaršalas Hindenburgas, praleido keletą didelių atakų ant rusų pozicijų į rytus nuo Lydos (Vilniaus gub.) kuomet generolas Linsingen atakavo rusus prie Stochodo. Rusų oficiališkai raportai sako, kad visus vokiečių atakus pasekmingai atmušė. Raportuose praneša teipgi, kad rytų fronte nėra svarbių permainingų. Berlyne skelbia, kad vokiečiai keliose vietose užėmė rusų pozicijas.

NAUJAS RUSŲ OFENSIVAS.

Petrogradas. Paskutinėmis dienomis pareina žinios, kad rusų armija išnaudojo pakelė savo ofensyvą rytų fronte. Oficiališkai rusų raportas skelbia: Apeliokėje ežero Dreviaty, prieš aeroplanai atakavo musų pozicijas, mesdami bombas iš kurių viena užmušė kapelioną kun. J. Siedlicką, laikė kuomet jis buvo užimtas pamaldomis. Ant upės Stochod ir apeliokėje Tabala, priešas pradėjo atakuoti musų pozicijas. Visus atakus mes atmušėm. Karpatuose ir apeliokėje Hoverda, Vengrijos parubežyje, 10 mylių nuo Koeresmoezo, musų armija išvijo priešą iš po kalno No. 1,129 netoli nuo Horvela. Laikė tų mušių, mes paėmėm austrų 3 oficerius ir 175 kareivius nelaisvėn. Teipgi daug kareis daiktų. Musų armija eina pirmyn.

LYTUS GELBSTI ITALAMS.

Rymas. Italų kariūmenė, kaip pranešama, turi didelius pasisekimus besigrumime su austrais, iš priežas ties, kad tankiai lyja. Oficiališkai raportai sako: Visu Trentino frontu iš priežas ties didelių lytų, mes turėjome didelius laimėjimus. Klonyje Pazino, į šiaurę nuo kalno Majo, mes atmušėm austrų kariūmenę su dideliais jiems nuostoliais. Apeliokėje Fassa ir Avisio po kruvinos kovos, musų Alpų kariūmenės pulkas, paėmė kalną Cauriol.

AUSTRŲ RAPORTAS

Berlynas. Austrų vyriausis karės štabas praneša: Apeliokėje kalno Cauriol toliau eina smarkūs mušiai. Priešas bandė atakuoti musų pozicijas, bet buvo at

mestas musų artilerijos ugnimi. Toje pačioje vietoje priešui pasisekė užimti dalį musų pozicijų. Kitose vietose mes juos atmušėm. Musų kariūmenė gerame stovyje.

RUSŲ LAIMĖJIMAI.

Petrogradas. Vyriausiasis rusų karės štabas praneša, kad rusų kariūmenė turi pasekmingus laimėjimus Galicijos fronte. Rusų kariūmenė atmušė smarkius vokiečių-austrų atakus, apeliokėje Koldyševo ir prie Baranovičių. Į šiaurę nuo Marijampuoles (Galicijoj) rusai paėmė stiprią austrų poziciją miške, netoli nuo geležinkelio vedančio į Halicą. Prie Stochodo, apeliokėje Stobychova, rusų patrolės atmušė austrų sargybą ir paėmė daug kareivių į nelaisvę. Teipgi Volynioj, armija pasekmingai atakavo austrų pozicijas.

RUSAI SUMUŠĖ TURKUS

Petrogradas. Rusai Kaukazo fronte pasekmingai veikia. Oficiališkame raporte praneša: Visoj linioj, nuo Rygos iki ežero Van, musų kariūmenė gerai laikosi. Mes išmetėm turkus iš pozicijų ir pasislinkome artyn į Ognott, kur paėmėm 288 turkus ir nelaisvėn. Nuo Ognott į vakarus, turkai bandė atakuoti musų transėjas, bet buvo atmušti su dideliais jiems nuostoliais. Ant kranto upės Eufratu, į vakarus nuo Muš, mes paėmėm daug kariškos medegos, vydamiesi priešą.

TURKŲ ARMIA PRIEŠ RUMUNUS.

Berlynas. Generališkai vokiečių karės štabas plenuoja panaudoti tris turkų armijos korpusus prieš rumunus, kadangi naujam frontui vokiečiai jau neturi armijos. Oficiališkai iš Berlyno skelbiama, kad rumunų atakos Transilvanijos apeliokėje turėjo būti atmuštos.

RUMUNIJAI STOKUOS AMUNICIJOS.

Berlynas. Vokiečių karės kritikas praneša, kad Rumunija neilgai galės kariauti. Ji kariūmenės gali pasitatyti apie 400,000, bet amunicijos turės tik keturioms penkioms savaitėms, kadangi iš anksto nepasitengta gabenti jai amunicija per Rusiją. Pačioje Rumunioj stokuoja magazynų ir amunicijos dirbtuvių. Stokuoja teipgi ir medegos amunicijai. Vokietija mano, kad neilgai laukus ir Rumuniją sutiks toks likimas, koks sutiko Serbiją. Iš kalno vokiečiai planuoja, kokia reikės tvarka užvesti Rumunioj.

Vėliausios Žinios.

Hindenburgas verkė. Francuzai sumušė vokiečius prie upės Somme, kūr buvo atvykęs augščiausias teutonų vadas Hindenburgas. Tas, kaip francuzai sa

ko, "senis iš mozurų ežerų", matydamas saviškių nepasisekimus, verkė.

Rumunams pavojus Transilvanioj. Vokiečiai užlažė abu sparnus rumunų armijos. Rumunai skubiai traukiasi atgal, kad išvengus apsupimo pavojaus, kuris jiems grėsia.

Bulgarai ir vokiečiai ima rumunų miestus. Susijungusi bulgarų ir vokiečių armija paėmė rumunų miestus, Kurtbunas, ir Akkadunlar. Rumunai turėjo pasitraukti 10 mylių atgal.

Mušis policijos su straičiai. Sharon Pennsilvanijos valstioj, "Sharon Steel Co". fabrikuose iškilo straiškas. Pargabenta straišklauzių. Kilo muštynės tarp darbininkų ir policijos. Apie 10 žmonių sunkiai sužeista. Daug areštuota.

Geležies rudos tuojaus bus. Iš Washingtono paskelbta, kad geležies rudos prekė nupuolė ir todėl Ohio valstijos geležiniai fabrikai tuojaus gaus jos užtektinai.

Rusai paėmė 20,000 vokiečių nelaisvėn. Keles dienas rusai kiek sutrukę vėl atnaujino mušius su teutonais prie Kovo-Lembergo geležinkelio, kur trijų dienų bėgyje rusai paėmė nelaisvėn 20,000 vokiečių.

Vokiečiai nori sulaukyti rusus. Vokiečiai sykiu su austrais, deda paskutines pastangas, kad sulaukių rusus nuo Lembergo. Krivini mušiai nesiliauja. Vokiečiai į čia gabena savo kareivius nuo Rygos fronto.

Francuzai paima vokiečių pozicijas ir daug nelaisvių. Į pietus nuo upės Somme, francuzai atėmė iš vokiečių miestą Chilli, užėmė jų transėjas prie Vermandeville ir 6,550 nelaisvių, sū 64 kanuolėmis.

Straiškas New Yorko geležinkelių darbininkų. Ant visų New Yorko "Interborough" geležinkelių išėjo į straišką apie 9,000 darbininkų. Gabenami jų vieton straišklauziai. Laukiama kruvinių muštynių.

Grekija tuojaus eis į karę. Grekijos ginklavimasis ir mobilizacija veik užbaigta. Laikoma daug slaptų sesijų, kuriose pirmininkauja priemeris Zaimis. Laukiama išėjimo karės kas valanda. Kurion pusėn Grekija prisidės, nežinia. Viskas laikoma slaptyste.

Iš Svietur

NAUJAS VOKIETIJOS LAIVYNAS.

Kopenhagen. Vokietija jau iš anksto rengiasi užbėgti kelią kitoms viešpatystėms, kareji pasibaigus. Ji stato naujus laivus, kurie kareji pasibaigus pradės plaukioti su pasażieriais per Atlantiką. Teip pasakė F.

Heyneken, direktorius North German Lloyd linijos, reprezentantui laikraščio "Politiken". Į vietą nuskandintų laivų, pastatysim naujus, sakė Heyneken. North German Lloyd kompanija jau stato keturis didelius laivus "Zeppelin", "Hindenburg", "Kolumbus" ir "Muenchen".

NELEIDZIA IŠKELIAUTI IŠ VOKIETIJOS.

Berlynas. Laikraštis "Tagblatt" talpina valdišką pranešimą, kuriame yra užginta išvažiuoti iš Vokietijos turtingiems piliečiams. Negalim mes išleisti tokių piliečių, sako Vokietija, kurie pardavę savo turtus mano pabėgti užrubežin, nes jie mums yra reikalingi. Pradžioje karės Vokietija buvo uždariusi kelią jauniems vyrams, kurie tinkami buvo kariūmenei, dabargi kuomet Vokietijai stoka pinigų, neišleidžia nei turtingų.

CHINAI META KALTĘ ANT JAPONŲ.

Pekinas. Slaptame parlamento posėdyje, Chinų priemieras Tuan-Chi-Jui pranešė, kad paskutiniame susirėmime kareivių chinų su japonais, apeliokėje Šeng-Satung, kalti yra japonų kareiviai, kurie pirmaisiai pradėjo šaudyti. Priemieras pasakė, kad jis pasistengs prašalinti tuos nesusipratimus.

NORI ĮVESTI PRIVERSTINĄ KAREIVIAVIMĄ.

Melbourne, Australija. Australijos valdžia projektuoja įvedimą priverstino kareiviavimą visoj Australioj. Priemieras Huges, kuris tik ką pargrįžo iš Anglijos, labai pritaria valdžios sumanymui, kad įvesti priverstiną kareiviavimą.

VOKIETIJA RENGIA SI KAREN SU GREKIJA.

Berlynas. "Exchange Telegraph" gauna žinią iš Kopenhago, kad Vokietija rengiasi karėn su Grekija. Greikai pamažu apleidžia Vokietiją o teipgi kraustosi ir nuo rubežiaus Grekų-Vokietijos. Jaučiama, kad karė Vokietijos su Grekija yra neišvengiama.

NAUJAS LENKIJOS KARALIUS.

Bernas. Speciališka delegacija, susidedanti iš Austro-Vokiečių diplomatų, šiomis dienomis aplankė jauną 10 metų grafą Steponą Tarnovskį, kuris dabartiniu laiku gyvena Šveicarijoje, kad patirti, ar su tikty bdti Lenkijos karalium. Sakoma, kad davi mas Lenkijai autonomijos yra suvelintas iš priežas ties neradimo tinkamo karaliaus, kuris galėtų valdyti Lenkiją. Tas diplomatų atsilankymas, ant jauno grafuko padarė nepaprastą įtekmę. Jis su tėvais pirmiaus gyvena Kielce.

IŠ SUVIENYTŲ VALSTIJŲ

NEBUS STRAIKO

Washington, D. C. Ilgai grumojus šmėkla Amerikos geležinkelių darbininkų straiiko, jau pranyko. Prezidentas Wilsonas kiek išgalėdamas stengėsi sutaukinti abi puses. Darbininkų delegatai pastatė paskutinius savo reikalavimus, kad jeigu kongresas priims 8 valandas dienos darbo, tai straiiko nebus. Po ilgų diskusijų kongresas nubalsavo 239 balsais prieš 56, už attuonias darbo valandas. Tokiu būdu straiiko nebus.

ATEMĖ PAČIAI IR SAU GYVASTI.

Dayton, Ohio. A. Hapel, parėjęs namo Labor day vakare, susibarė su pačia ir argumentu užbaigimui, pasigriebęs revolverį, dviem šūviais savo pačią padėjo ant vietos. Pamatęs savo nedorą darbą, tuom patim revolveriu paleido sau krutinę du šūvius ir, žinoma, nuo jų krito. Kaimynai pasakoja, kad Hapelio pati mėgo lankyti susirinkimus už namų sienos, vyriškių draugystėje ir dėl to ši tragedija atsitiko.

VOKIEČIŲ ŽIAURUMAS.

New York, N. Y. Į vietinę prielauką atėjo pasazierinis laivas "New Amsterdam", kuriuomi iš Europos atvažiavo žydė Sara Shimelson, iš Suvalkų miesto. Ji pasakoja, kad Suvalkuose jos vyras Israel turėjo duonos keptuvę. Vokiečiai, vienaip ar kitaip, suvalkuose jos vyras Israel turėjo duonos keptuvę. Vokiečiai, vienaip ar kitaip, suvalkuose jos vyras Israel turėjo duonos keptuvę. Vokiečiai, vienaip ar kitaip, suvalkuose jos vyras Israel turėjo duonos keptuvę.

JAUNAS PADEGEJAS

Columbus, Ohio. Jaunas vaikiškas, su trumpomis kelnėmis, atėjęs policijos stotin, pasisakė, kad jis padėgė dviejus namus prie W. Broad gatvės, restauraciją ir "burdingauzė". Vaikėzas, kurio vardas dar nepatirtas, uždarytas kėlon ir eina tyrinėjimui jo proto. Minėti namai prie W. Broad gatvės sudegė utarinko ryta, iki pamatų. Apat gaisro padarytų nuostolių, kurie apskaitomi iki \$10,000, sudegė dvi moters ir vienas vyriškis, keliatas ypatų pavojingai apdegė.

Muštynės laike parodos.

El Paso, Tex. Čia einant gatvėkarių straikams, dienoje Labor day, kuomet miesto gatvėmis ejo skaitlingos minios su paroda, gatvėkarių kompanija paleido į gatves kelis karus, vedamus straiiklausių. Kaip tik karai pasirodė gatvėse, minios žmonių, dalyvavusių parodoje, metė viską, pradėjo daužyti karus. Kiti iš parodoje dalyvavusių ejo pagelbon straiiklausiems ir ištiko muštynės, kuriose apie 30 žmonių sužeista, keli iš jų pavojingai. Kol policija įstengė inirtusias minias išvaikyti, 4 gatvėka-

riai sudaužyti į skeveldras ir keli straiiklausiai skaudžiai apkulti.

PRAGYVENIMO BRANGUMAS.

Pragyvenimo brangumas pasiekė labai augšto laipsnio. Aiškumo dėlei galima palyginti šiųmetinį brangumą su pernykščiu: Svaras mėsos Sirloin steak, pernai buvo 22-24c., šiuosmet 28-30. Porterhouse pernai buvo 24-24c., šiuosmet 28-30. Round steak buvo 18-20, šiuosmet 24-26. Stew beef buvo 14c., dabar 16-18c. Pork loins buvo 20c., dabar 24-26c. Pork chops buvo 21c. Dabar 25-28c. Bulvių bušelis buvo 1,10, dabar 1,50-1,60. Žalių tamečių buvo 4c. kvorta, dabar 10c. Salotų svaras buvo 5-7c., dabar 20c. Agurkų tuzinas buvo 15c., dabar 40c. Watermelonai buvo 20-25c., dabar 40-45c. Pyčių kvorta buvo 7-8c., dabar 12-15c. Šešėlių kvorta buvo 5c., dabar 10-12c. Bušelis buvo 4,25, dabar 7,00. Kiaušinių tuzinas buvo 30c., dabar 40c. Sviesto svaras buvo 32c., dabar 40c. Miltų bakla buvo 5,75, dabar 8,00-8,65. Taukų svaras buvo 12-13c., dabar 18-20c.

IVAIRIOS ŽINIOS

Londonas, Anglija. Zinios iš Hagos ateina, kad Rumunijos ambasadorius Vokietijoje, apledo Berlyną. Jis turėjo apieisti Berlyną jau seniau, bet vokiečių kancleris Bethman-Hollwegas jį sutrukdė.

Londonas, Anglija. Zinios iš Hagos ateina, kad Rumunijos ambasadorius Vokietijoje, apledo Berlyną. Jis turėjo apieisti Berlyną jau seniau, bet vokiečių kancleris Bethman-Hollwegas jį sutrukdė.

Tokio, Japonija. Čia buvo žemės drebėjimas arti kalno Morison. 500 namų sugriauta, 40 žmonių nužudyta.

Dresden, Vokietija. Dėl pasmerkimo Dr Liebknecht, gatvėse kilo demonstracijų, prie kurių išvokymo krito 85 civiliai, 24 kariniai ir 4 policistai. 200 žmonių areštuota.

Palatka, Fla. J. Muller, 13 metų vaikiškas nušovė savo tėvą ir motiną. Suraštas jį, jis policijai prideda žudystės prisipažinimą ir pareiškė, kad jis turėjo savo tėvus nušauti dėl šales gerovės, kadangi tėvai nenorėjo užmokėti karės takus.

Londonas, Anglija. Čia pareina žinios beveliniu telegrafu iš Grekijos, kad karalius Jurgis savo rumosklelę aptaisė bombų nepermušamomis geležimis ir jam gyvena. Bijosi teutonų orlaivių užpuolimo.

Washington, D. C. Pradėjo Suv. Val. Kongreso sesijos. Prieš atidarymą sesijų buvo įnešta Senato ir Reprerzentantų Buto apie pagerinimą Suv. Valst. laivyno ir bilius mokesčių pakėlimo.

Raleigh, N. C. Visi leidėjai laikraščių valstijoje North Carolina gavo pakvietimą nuo Edvardo Brittono, prezidento laikraštinių susivienijimo, kad susažiuotų į seimą, kur bus apkalbama popieros brangumas.

Paryžius, Francuzija. Brigada belgų kariumenės užėmė prielauką Karema prie rytinio kranto ežero Tiganika, vokiečių Afrikoj. Žinią paduoda oficiališkas belgų raportas.

Eureka, Cal. Šis miestas ir šiaurinė dalis Humboldt pavieta, jautė žemės drebėjimą. Žemės drebėjimas buvo smarkus, kokio nepamenuama nuo dešimties metų, kuomet buvo sugriauta dalis San Francisco miesto. Nuostoliai nedideli. Iš žmonių niekas nenukentėjo.

Londonas, Anglija. Reuterio žinių biuras telegramu praneša, kad grekų kariuomenės garnizonai pasiduoda revoliucionieriams, kurie turi savo rankose visą grekų Macedonijos administraciją.

Paryžius, Francuzija. Sulyg francuzų apskaitliavimų, nuo pradžios vokiečių ofensyvo prie Verduno, vokiečiai nustojo 500,000 karvių.

Berlynas, Vokietija. Berlynas paduoda oficiališką raportą, pagal kurio visu frontu nuo Rygos iki Stochodo generolo Bothmerio armija smarkiai muša rusus. Karpatuose vokiečiai atmušė kontraatakus.

Londonas, Anglija. Zinios iš Hagos ateina, kad Rumunijos ambasadorius Vokietijoje, apledo Berlyną. Jis turėjo apieisti Berlyną jau seniau, bet vokiečių kancleris Bethman-Hollwegas jį sutrukdė.

Paryžius, Francuzija. Korespondentas laikraščio "Pettit Journal" iš Bukarešto praneša, kad Bulgarija nutarė neapskelti Rumunijai karės, nors ta ir perleis per savo teritoriją rusų armiją.

Rymas, Italija. Iš čia pranešama, kad apskelbimas karės Austrijai iš Rumunijos pusės, išsukė didelį sukilimą visoje Vengrijoje. Susitvėrė tam tikra organizacija, kuri eina prieš Austriją ir Vokietiją.

Paryžius, Francuzija. Bavarijos karalius Liudvikas III yra pagautas apoleksijos ir padėjimas jo pavojingas. Karalius Liudvikas turi 71 metus. Sostą užėmė 1913 metais.

Amsterdamas, Holandija. Vokiečių valdžia areštavo Franzą Meringą, vadą socialistų, kuris seniaus buvo redaktorium dienraščio "Leipziger Volkstung".

Vokiečių laikraštis "Voessische Zeitung", paduoda žinią, kad nuo pradžios karės iki šiam laikui vokiečių valdžia išdalino 430,000 geležinių kryžių atsižymėjusiems šioje karėje.

Zurich, Šveicarija. Iš čia praneša, kad Sofijoj, bulgarų sostinėj viešpataujanti didelis neramumas, iš priežasties, kad didelė rusų armija artinasi į Bulgarijos parubėžį iš Dubrudzų pusės.

Laiškas iš Rusijos.

Rašytas kun. JJ. Razokui

KAČUG.

Junius 19 d., 1916.

Gerbiamas Ponas Kunige!

Be galio pradžiugau vakar Tamistos laišką apturėjęs, ir labai dėkavoju Tamistai už greitą atsakymą. Mano amžiaus bėgis per šiuos du paskutinius metus buvo teip sudėtingas ir baisus, kad būtinai žadu vislab Tamistai aprašyti ir pranešti, o ant galo ne tik Tamistai, bet ir spaudos reikalams. Tečiaus tūly aplinkybių dėlei tai dar turėsiu atidėti kitam sykiui, o šį kartą štai tiksliai tiek: Taikos metui, šlapus vandenį suirus gi Juliaus mė-

nes. 1916 m., aš tuojau norėjau toliau pasitraukti nuo valstijos sienos, į Rusijos gilumą. Mane neatleido kunigas Vymer'as (Wiemer*), neatleido bažnyčios užveizdai, o net iš parapijonų, tai bile kas išgirdęs pasididijo: "Vilko dar ne matyt, avėlės ramiai ganosi, o mūsų piemenėlis, girdi, jau žada kaž kur bėgti". Tai man labai užgavo širdį, ir aš pasiryžau — žut-but, o iš vietos nesijudint. Tik mano moterį bei vaikus 1 Septembrio 1914 m. išsiunčiau į Preglavą Tėlių pavieta, mažumai toliau nuo sienos. 2 Septembrio 1914 m. jau bombardavo Naumiestį ir jis sudegė daugias per pusę. Po keleto dienų aš jau pasiėjau į vokiečių nelaisvę. Aš laikiaus tvirtai, patriotiškai ir nenorėjau eiti iš savo kvatieros. Vienok vokiečių kareiviai pasielgė šiurkščiai su manim, ir stumdami, plėšdami, kuone mušdami iš kantorijos mane nutempė prie savo pulkauninko. Nuo jų pasiliuosavęs, aš dar tą pačią dieną sugrįžau į Naumiesčio kantoriją. Vokiečių kariumenėi į šalį susisukus, o mūsų vaikus sugrįžus, aš žodžiu ir raštu vislab pranešiau vietiniam mūsų kariumenės pulkauninkui. Tečiaus kažin kodėl jis liepė mane areštuoti. Ma ne suėmė 21 d. Septembrio 1914 m. Nuo manęs ofieras atėmė buvusius mano kišenių pinigus 420 rublių, sidabro laikrodėlį, aukso apsidėdimo (vinčiamos) žiedą, ir dar daug kitų smulkių bei brangių daiktų ir dokumentų, o mane trijų kareivių lydimu, nušuntė į Rygą, potam į Dauguvos tvirtovę, iš ten atgal į Rygą, kur mane patalpino į didįjį gubernijos kalėjimą. Iš Rygos mane nugalėno į Dvinską, į Panevėžį, Vilksmergę. Iš ten mane žadėjo gabenti į Kauną, ale kokį ten telegramą gavus, mane gražino į Panevėžį, kur mane kalėjime išlaikė 6 mėnesius. Paskui 15 d. Aprilio 1915 m. mane vėl išgabeno į Dvinską (antrą sykį) o iš ten į Drisą, Vitebsko gubernijoje, kur mane išlaikė 3 mėnesius kalėjime. 8 d. Augusto 1915 m. mane sugrąžino vėl į Dvinską (trečią sykį), o iš ten į Smolenską, Maskvą, Samarą, Čelabinską, Krasnojorską ir Irkutską, kur ciela mėnesį perbuvau kalėjime ir pradėjau sirgti. Sergantį mane su kitais areštuotais pėsčią išvarė 7 d. Novembro 1915 m. iš Irkutsko į Ojoką 35 viorstus. Kad 18 viorstų sirgdamas suvaikščiojęs nebega-lėjau pėsčias toliau eiti, tad apginkluotieji kareiviai (kurie mus greitai žingsniu varė) mane pradėjo su kardu kapoti, o ant galo, skaudžiai sumušę užvertė ant rogių, ir nuvežė į Ojoką, o iš ten per keliolika sibirikių sodžiaus kalėjimų mane nugalėno į Vercholenską 276 viorstus į rytų šiaurę nuo Irkutsko. Verchlenko isprauninkas mane pasikyrė gyventi Kačugo sodžiuje, po atviru policijos užduboju, kol tik visoje šalyje nepasibaigs karės metas (vojenoje položenije). Teismo nemačiau, ir man niekur niekas nenuskaitė

kuom aš nusikaltęs. Kalėjime išbuvau pilnus 14 mėnesių, ir per tą laiką perėjau per 50 su viršum kalėjimo kambarių. Po keleto sykų mane įmėsi į vagių, galvazudžių ir kitų baisių-baibių piktadarių kompaniją, nuo kurių neišpasakytai daug nukentėjau, ir kuriu mane atėmė mano drabužius, skalbinius ir valbais dalykus. Mandydami, kad bene ir aptaisyje (viršeliuose) mano maldaknygių bus įklijoti, užkavoti pinigai, jie tokias knygas nuo manęs atėmė, suplėšė, ir numetė į išeinamą vietą (klosetą). Utėlių, blakių ir kitų bjaurių vabalų buvom visą laiką dengte-apdengti. Buvo atsitikimų, kad mus po dvi dienas ištaisai pėsčius varant, ir nė jokių valgytųjų dalykų prie savęs neturint, per kokias dvi dienas tik vieną sykį tedavė košė nam po 9 kapeikas valgiui nusipirkti, kartais išėina po 4½ kapeikų ant dienos. Per tuos 14 mėnesių sykų bavgino, kad buk mus pakarsia arba peršausia, o todėl širdies suspaudimas ir nervų intempimas per visą laiką buvo teip bausis, kad man jau iš tikro pasirodė, buk man jau susimaišė protas.

Novembrio 18 d. 1915 m. pasiėjau čia, Kačuge, išėjus ant laisvės, subadėjęs, nuplyšęs, be skalbinių ir be pinigų, teip silpnas, kad beveik negalėjau susilaikyti arba pastovėti ant kojų. Ne turėdamas kuo išsimaityti arba pavalgyti, ėjau prie vietinių Siberijos sodiečių "čaldonų", įsiekti uždarbio. Ilgai jieškojau, kol radau. Mokėjo man po 30 iki 50 kapeikų ant dienos, ir davė man savo "čaldonišką" valgio, duona su arbata be cukraus ir t.t. Prisiėjo į girę važiuoti malkų kirsti, mėsų vežti ir t.t. Tik žiemą čia labai šiekšti. Buna šalčiai, spiegi, kaip karštieji iki 40 gradusų. Bėda papuolus čia su menku apėdalu. Decembrio mėnesį radau sau vietą už raštininką nekuriuje vietinėj įstaigoje. Nuo to laiko jau pradėjo man gyvenimas atsirasti kiek lengvesnis, norint vis dar mano gyvenimo sąlygos yra neuzydytinos. Labiausiai man širdis skaušta užtat, kad jau antri metai yra, kaip nuo savo šeimynos netoli Skuodo, Tėlių pavieta, Kauno gubernijoje, negaunu jokios žinėlės. Rašiau jiems stačiai, rašiau per tarpininkavimą visokių komitetų ir draugysčių Lietuvių, Rusų, ir k., per Šveicariją, Daniją, Šveicariją, per Ispanijos konsulatą Berlyne, per Centralnojo Biuro o vojennopolnnych — Petrograde. Tik šis paskutinis "biuro" neseniai atsakė, kad negalėjęs jokių žinių gauti apie mano šeimyną, o mano laišką jiems nusiųsti teip pat negalėjęs. Danijos Raudonojo Kryžiaus Draugija, Kopenhagene 2 sykų pasiuntė užklausimą apie mano šeimyną į Berlyną, ale atsakymo negavo. Galbut Tamista žinotum, kokį budą, kaip būtų galima ištirti apie mano šeimyną: Tėvas Martynas Megne pasiliko 83 metų, motina 77 m., brolis Christophoras 52 m., mano žmona Natalija 36 m. ir 5 vaikai: Rafaelis (gimnazistas) 14 m. Minna 12m., Anna 10 m., Sily 8m., ir Povilas (Paul) 4 metų. Jie visi pasiliko Lietuvoje, Kauno gubernijoje, Tėlių pavieta, Mosėdžiaus valsčiu-

Kun. J. J. D. R.

je, Prėgavos sodžiuje, netoli Skuodo. Pagal senąją taurką jų adresas štai koks bu-davo: Poėt st. Skudy, Kov. g. Christophoru Martinoviču Megne ili Natalii Fridrichoviče Megne, Okolica Prežialgo. Pagal naująją taurką misliju, kad bene jie dabar gauna laiškus per Klaipėdą, Kretingą ir Salantus (Memel-Krettingen und Salanten). O gal buti, kad ir nieks iš jų neliko gyvas. Jie turėjo ten nemažą ukę — 74 dešimtinų žemės ir taikos metu gyveno labai turtingai. Mano knygu spaustuvė, redakcija, biblioteka, ir vislab, kas prie turtingo namų išlaikymo priklauso pasiliko Naumiestyje, kur neabejoju, kad tas vislab ten žuvo.

Pradžioje paminėtus savopinigus, 420 rublių, kuriuos iš manęs atėmė — dar atgal negavau. Skundus padaviau Kauno ir Irkutsko gubernatoriams, Irkutsko general-gubernatoriui, Valstijos Dumai, Policijos Departamentui, Petrograde, Zandarmerijos viršininkams, Prokurorui ir dar turteliems valdininkams bei augstesniems įstaigoms, vienok iki šiol dar nesulaukiau jokio atsakymo. Labai geistina ištirti adresus mano pažįstamų Amerikoje, kurių yra nemažai iš buvusių mano mokinių — parapijonų, kaip vokiečių, teip ir lietuvių, o be to dar tuli latviai. Man geriausia pašelpa butų, jei kas iš mano buvusių prietelių atsirastų, kurs man iki kareio pasibaigiant paskolintų kokią kadir nedidelę pinigų sumą. Kaip ir kuo nesibaigtų karė, aš visai po tam dar galėčiau tokius pinigus atiduoti, nes negalės praeiti nors mums saviškai priklausanti žemė, pasilikusioji Prėgavoje, Kauno gubernijoje. Be manęs čia vargsta dar daugiau žmonių iš Lietuvos, ir abelnai iš ano nepalaiminto pasienio. Šį kartą užklapatinstu Tamistą tik dėl vieno iš jų — Leopoldo Melataičio iš Tamuliškių, Šakių parapijos, Suvalkų gubernijos. Jo ten pasiliko malunas ir šeimyna, nuo kurios teip pat jokios žinios nebegauna. Be to jis vargšas tik vieną ranką teturi, negali nieko uždardbauti ir ketletą sykų sunkiai sirgo čia Sibire budamas. Jis turi du brolius South Brooklyne, kurie ten permainė savo pravardes, nesivadina Melataičiais, bet "Mueller'iais", o butent vienas yra staliorius ir vadina-si Adolph Mueller, o antras šiaip darbininkas George Mueller. Pradžioje 1914 metų jie gyveno abudu vienoj vietoj; gatvės ir num. jis neatsimena ir nežino, ar anie broliai dar ten pat begyvena. Be to jis turi švogerį — seserį ir jos vyrą — Friedrich Reinert kriaučių Buffalo mieste, vienok gatvės ir numerio teip pat nežino. Rasi galite surasti šiuos jo gentis, nes jis iš tikro yra dabar labai sunkiame padėjime, ir todėl aš norint pats varge budamas, jam dar mažumą paskolinau.**) — Aš beveik dėl savęs prašyčiau, kad galėtumet patalpinti į ketletą Amerikos lietuvių ir vokiečių laikraščių mano dabartinį adresą, kad ir sekančiu bu-

du: Naumiesčio mokytojas (kantorius), F. Megnia iš Raseinių pavieta, Kauno gub., prašo savo pažįstamus dabar jam rašyti sekančiu adresu: Katschug (Kaczug) Irkutskoj gub., Friedrich Megne.

Nor mano geidavimas būtų dar kada nors išleidinėti "Svečią", bet jeigu tai man nebebutų galima, tad noriu taikos metu sulaukęs sugrąžinti prenumeratos pinigų už pusę metų tiems "Svečio" skaitytojams, kurie visiems 1914 metams iš kalno užsimokėjo. Kiek atmenu, tad N. 28 dar išsiuntinėjau, o No. 29 jau nebegavau užbaigti spausdinti ir išsiuntinėti. Kokį No. 28 Tamista gavai paskutinį?**) I Irkutsko guberniją dabar yra pasiųsta 17 evang. liuteronų kunigų, ir geras skaicius mokytojų. Kun. Mattissonas išbėgo iš Tukumo, nuo vokiečių kariumenės, ir gyvena Pskove. Jo adresas: g. Pskov, Kazanskajje, N. 5. Jis nei marškiniui neišsinešė iš Tukumo!****).

Čia Kačuge dabar yra netoli 100 liuteronų, daugiausia latvių ir vokiečių, vienok yra keleta ir lietuvių įgaunių ir finų. Ev. liuter. bažnyčios nėra arčiaus, kaip tik Irkutske, 240 viorstų nuo Kačugo. Su pagalba ir širdingu sveikinimu baigiu, laukdamas Tamistos priteliško atsakymo.

F. Megne.

Atyda Amerikos lietuviams evangelikams-liuteronams.

Cionai paduotais laiškas atėjo pas mane Rugpjūčio (Augusto) 31 d. Rasejas yra buvęs ilgą laiką Lietuvoje evangelikų-liuteronų mokytoju (kantorium), pirmiausia lietuviškoje parapijoje Batakiuose, paskui Naumiestyje, Kauno gub. Jis išleido ir redagavo savaitinį liuteronišką laikraštį "Svečią", kuris ir tarp Amerikos lietuvių liuteronų buvo prasiplatinęs. Kadangi jis yra daugelui Amerikos lietuvių evangelikų liuteronų labai gerai pažįstamas, tai, pagal jo norą, paskelbiu jo laišką Amerikos lietuvių laikraščiuose. Lietuviai evangelikai-liuteronai, kurie paduotą laišką skaitys, tegul atsimeina, kiekvienas pagal savo išgalę, nors kelis dolerius pasiųsti aniams mūsų tautos ir tikėjimo draugams. To reikalauja pats mūsų tikėjimas. Nes apaštalias Povilas sako krikščionimis: "Togi del, koliai dar laiko turime, tai gerą darykime visiems, bet ypaciai vienos vieros su mumis esatiems. (Gal. 6, 10)" Todėl visi, kas galite tuojau suteikite pašelpą aniams vargantiesiems tolimoje Siberijoje. Jeigu kas dar norėtų ką klausti tame dalyke, tai lai rašo man sekančiu adresu:

Rev. John J. D. Razokas,

713 W. 17th Place,

Chicago, Ill.

Arba kunigui:

E. Kories,

8 Curtiss St.

Naugatuck, Conn.

*** "Svečias" buvo lietuvių evangelikų liuteronų laikraštis, kurį iki pat dabartinės karės išleido ir redagavo mokiniojas p. Megne. Kun. J. J. D. R.

****) Kunigas Mattissonas buvo ilgą laiką lietuvių liuteronų kunigu Tauragėje, Kauno gub., Kun. J. J. D. R.

je, Prėgavos sodžiuje, netoli Skuodo. Pagal senąją taurką jų adresas štai koks bu-davo: Poėt st. Skudy, Kov. g. Christophoru Martinoviču Megne ili Natalii Fridrichoviče Megne, Okolica Prežialgo. Pagal naująją taurką misliju, kad bene jie dabar gauna laiškus per Klaipėdą, Kretingą ir Salantus (Memel-Krettingen und Salanten). O gal buti, kad ir nieks iš jų neliko gyvas. Jie turėjo ten nemažą ukę — 74 dešimtinų žemės ir taikos metu gyveno labai turtingai. Mano knygu spaustuvė, redakcija, biblioteka, ir vislab, kas prie turtingo namų išlaikymo priklauso pasiliko Naumiestyje, kur neabejoju, kad tas vislab ten žuvo.

Pradžioje paminėtus savopinigus, 420 rublių, kuriuos iš manęs atėmė — dar atgal negavau. Skundus padaviau Kauno ir Irkutsko gubernatoriams, Irkutsko general-gubernatoriui, Valstijos Dumai, Policijos Departamentui, Petrograde, Zandarmerijos viršininkams, Prokurorui ir dar turteliems valdininkams bei augstesniems įstaigoms, vienok iki šiol dar nesulaukiau jokio atsakymo. Labai geistina ištirti adresus mano pažįstamų Amerikoje, kurių yra nemažai iš buvusių mano mokinių — parapijonų, kaip vokiečių, teip ir lietuvių, o be to dar tuli latviai. Man geriausia pašelpa butų, jei kas iš mano buvusių prietelių atsirastų, kurs man iki kareio pasibaigiant paskolintų kokią kadir nedidelę pinigų sumą. Kaip ir kuo nesibaigtų karė, aš visai po tam dar galėčiau tokius pinigus atiduoti, nes negalės praeiti nors mums saviškai priklausanti žemė, pasilikusioji Prėgavoje, Kauno gubernijoje. Be manęs čia vargsta dar daugiau žmonių iš Lietuvos, ir abelnai iš ano nepalaiminto pasienio. Šį kartą užklapatinstu Tamistą tik dėl vieno iš jų — Leopoldo Melataičio iš Tamuliškių, Šakių parapijos, Suvalkų gubernijos. Jo ten pasiliko malunas ir šeimyna, nuo kurios teip pat jokios žinios nebegauna. Be to jis vargšas tik vieną ranką teturi, negali nieko uždardbauti ir ketletą sykų sunkiai sirgo čia Sibire budamas. Jis turi du brolius South Brooklyne, kurie ten permainė savo pravardes, nesivadina Melataičiais, bet "Mueller'iais", o butent vienas yra staliorius ir vadina-si Adolph Mueller, o antras šiaip darbininkas George Mueller. Pradžioje 1914 metų jie gyveno abudu vienoj vietoj; gatvės ir num. jis neatsimena ir nežino, ar anie broliai dar ten pat begyvena. Be to jis turi švogerį — seserį ir jos vyrą — Friedrich Reinert kriaučių Buffalo mieste, vienok gatvės ir numerio teip pat nežino. Rasi galite surasti šiuos jo gentis, nes jis iš tikro yra dabar labai sunkiame padėjime, ir todėl aš norint pats varge budamas, jam dar mažumą paskolinau.**) — Aš beveik dėl savęs prašyčiau, kad galėtumet patalpinti į ketletą Amerikos lietuvių ir vokiečių laikraščių mano dabartinį adresą, kad ir sekančiu bu-

du: Naumiesčio mokytojas (kantorius), F. Megnia iš Raseinių pavieta, Kauno gub., prašo savo pažįstamus dabar jam rašyti sekančiu adresu: Katschug (Kaczug) Irkutskoj gub., Friedrich Megne.

Nor mano geidavimas būtų dar kada nors išleidinėti "Svečią", bet jeigu tai man nebebutų galima, tad noriu taikos metu sulaukęs sugrąžinti prenumeratos pinigų už pusę metų tiems "Svečio" skaitytojams, kurie visiems 1914 metams iš kalno užsimokėjo. Kiek atmenu, tad N. 28 dar išsiuntinėjau, o No. 29 jau nebegavau užbaigti spausdinti ir išsiuntinėti. Kokį No. 28 Tamista gavai paskutinį?**) I Irkutsko guberniją dabar yra pasiųsta 17 evang. liuteronų kunigų, ir geras skaicius mokytojų. Kun. Mattissonas išbėgo iš Tukumo, nuo vokiečių kariumenės, ir gyvena Pskove. Jo adresas: g. Pskov, Kazanskajje, N. 5. Jis nei marškiniui neišsinešė iš Tukumo!****).

Čia Kačuge dabar yra netoli 100 liuteronų, daugiausia latvių ir vokiečių, vienok yra keleta ir lietuvių įgaunių ir finų. Ev. liuter. bažnyčios nėra arčiaus, kaip tik Irkutske, 240 viorstų nuo Kačugo. Su pagalba ir širdingu sveikinimu baigiu, laukdamas Tamistos priteliško atsakymo.

F. Megne.

Atyda Amerikos lietuviams evangelikams-liuteronams.

Cionai paduotais laiškas atėjo pas mane Rugpjūčio (Augusto) 31 d. Rasejas yra buvęs ilgą laiką Lietuvoje evangelikų-liuteronų mokytoju (kantorium), pirmiausia lietuviškoje parapijoje Batakiuose, paskui Naumiestyje, Kauno gub. Jis išleido ir redagavo savaitinį liuteronišką laikraštį "Svečią", kuris ir tarp Amerikos lietuvių liuteronų buvo prasiplatinęs. Kadangi jis yra daugelui Amerikos lietuvių evangelikų liuteronų labai gerai pažįstamas, tai, pagal jo norą, paskelbiu jo laišką Amerikos lietuvių laikraščiuose. Lietuviai evangelikai-liuteronai, kurie paduotą laišką skaitys, tegul atsimeina, kiekvienas pagal savo išgalę, nors kelis dolerius pasiųsti aniams mūsų tautos ir tikėjimo draugams. To reikalauja pats mūsų tikėjimas. Nes apaštalias Povilas sako krikščionimis: "Togi del, koliai dar laiko turime, tai gerą darykime visiems, bet ypaciai vienos vieros su mumis esatiems. (Gal. 6, 10)" Todėl visi, kas galite tuojau suteikite pašelpą aniams vargantiesiems tolimoje Siberijoje. Jeigu kas dar norėtų ką klausti tame dalyke, tai lai rašo man sekančiu adresu:

Rev. John J. D. Razokas,

713 W. 17th Place,

Chicago, Ill.

Arba kunigui:

E. Kories,

8 Curtiss St.

Naugatuck, Conn.

*** "Svečias" buvo lietuvių evangelikų liuteronų laikraštis, kurį iki pat dabartinės karės išleido ir redagavo mokiniojas p. Megne. Kun. J. J. D. R.

****) Kunigas Mattissonas buvo ilgą laiką lietuvių liuteronų kunigu Tauragėje, Kauno gub., Kun. J. J. D. R.

du: Naumiesčio mokytojas (kantorius), F. Megnia iš Raseinių pavieta, Kauno gub., prašo savo pažįstamus dabar jam rašyti sekančiu adresu: Katschug (Kaczug) Irkutskoj gub., Friedrich Megne.

Nor mano geidavimas būtų dar kada nors išleidinėti "Svečią", bet jeigu tai man nebebutų galima, tad noriu taikos metu sulaukęs sugrąžinti prenumeratos pinigų už pusę metų tiems "Svečio" skaitytojams, kurie visiems 1914 metams iš kalno užsimokėjo. Kiek atmenu, tad N. 28 dar išsiuntinėjau, o No. 29 jau nebegavau užbaigti spausdinti ir išsiuntinėti. Kokį No. 28 Tamista gavai paskutinį?**) I Irkutsko guberniją dabar yra pasiųsta 17 evang. liuteronų kunigų, ir geras skaicius mokytojų. Kun. Mattissonas išbėgo iš Tukumo, nuo vokiečių kariumenės, ir gyvena Pskove. Jo adresas: g. Pskov, Kazanskajje, N. 5. Jis nei marškiniui neišsinešė iš Tukumo!****).

Čia Kačuge dabar yra netoli 100 liuteronų, daugiausia latvių ir vokiečių, vienok yra keleta ir lietuvių įgaunių ir finų. Ev. liuter. bažnyčios nėra arčiaus, kaip tik Irkutske, 240 viorstų nuo Kačugo. Su pagalba ir širdingu sveikinimu baigiu, laukdamas Tamistos priteliško atsakymo.

F. Megne.

Atyda Amerikos lietuviams evangelikams-liuteronams.

DARBAS IR PRAMONĖ

Kviečių neužderėjimas.

Iš žieminių javų irgi vilties neliko. Liepos mėnesyje valdiškos statistikos skelbė, kad pietvakarinėse ir šiaurvakarinėse valstijose, žieminių javų bus surinkta 489,000,000 bušelių, bet Rugpjūčio mėnesis parodė visai kitą, nes pasirodė, kad skulptai bus surinkta 455,000,000 bušelių. Neužderėjimas skaudžiai paliečia kviečių augintojus. Kviečių surinkimo, Kansas valstijoje, nebus daugiau surinkta kaip 89,000,000 bušelių arba 21,000,000 bušelių mažiau negu pernai. Valstijoje Nebraska kviečių gauta 4,000,000 bušelių mažiau negu buvo tikėtasi. Abelsai skaitant, visose Suvenytose Valstijose šiais metais surinkama kviečių 358,000,000 bušelių mažiau negu pernai metais. Šiais 1916 metais kviečių bus surinkta 654,000,000 bušelių, kuomet pernykštis derlius buvo 1,112,000,000.

Produkcija anglių kasyklų.

Abelsa produkcija deginamo anglio, Suvenytose Valstijose, per 6 mėnesius šių metų buvo daug didesnė negu per tą patį laiką kuomet nors pirmiau. Apskaičiuojamas C. E. Lešero, valdiškos-geologinio biuro sekretoriaus, paremtas raportais 100 geležinkelio kompanijų, kurios parodo, kad per 6 mėnesius šių metų pervežė 261,000,000 tonų anglio, kas reiškia, kad pervežta anglio 36 nuošimčių daugiau negu per 6 mėnesius pervežtais metais. Tuose pačiuose raportuose pasirodo, kad deginamo anglio išvežimas į Kanadą šiais metais buvo dvigubai didesnis negu kuomet nors pirmiau. Lyginai ir kokso produkcija šiais metais daug didesnė negu pirmiau būdavo. Pasididindamas anglių produkcijos aiškiai anglių pramonės didėjimą, ypač Kanadoje.

Pinigučiai tikisi taikos ateinančiam pavasarij.

Didieji piniguočiai iš New Yorko, turinti artimus santykius su Europos viešpatystėmis, vedančiomis tarp savęs karę, tikisi, kad šiandieninė karė tęsis dar kokius 8 mėnesius. Vienok ir piniguočiai nevisi yra tokios nuomonės. Valdininkai Morgano firmos tiki, kad galas karės yra dar labai toli. Pinigučiai, kalbėdami apie karės galą, jie tvirtina, kad kare pasibaigus, Amerikoje išdarbių šakose sukils didžiausias bruzdėjimas, nes šiandien kariaujančios viešpatystės, kare pasibaigus, reikalaus didelės daugybės įvairios medagos, ir įvairių išdirbinių atstatymui savo provincijų ar karės nuteriųjų šalies kraštų. Patvirtinimui tokios vilties statoma faktas, kad Vokietijos valdžia davė užsakymą Suvenytose Valstijose, padidinti keliolika milijonų svarų vario, su išlyga, kad varis bus Vokietijon pristatytas taip greit, kaip tik karė pasibaigs.

Prie to yra viltis, kad ne vien Vokietija, bet ir kitos Europos viešpatystės, kare pasibaigus, reikalaus daugybės nevien vario, bet ir kitokių metalų, teipgi ir daugybės išdirbtos ir neišdirbtos medagos (row material).

Teip raminasi ir tvirtai tiki geros ateities kare pasibaigus, veik visi Amerikos piniguočiai, bus tai didžiausias judėjimas pramonės dirvoje, kokio pirmiau niekad nebuvo. Žodžiu sakant, ateitis piešiama kuodailiausiomis spalvomis.

Rusija duoda didelius užsakymus.

Laikraštis "The Iron Trade Review" skelbia viename iš vėliausių savo numerių, kad Rusija yra tai vienatinė šalis, kuri Suvenytoms Valstijoms duoda didžiausius užsakymus ir yra viltis, kad tokius ir didesnius užsakymus ji duos per ilgą laiką, kare pasibaigus. Pastaraisiais laikais Rusija davė Suvenytoms Valstijoms užsakymą, padidinti geležinkeliam šėnių už \$23,000,000. Rusijos valdžios užsakymas duotas čia, kad padidinti 1,000 lokomotyvų, paims daugybę darbininkų ir darbo bus pervežti, ant ilgo laiko. Gauta teipgi užsakymas padidinti daugybę dygliuoto drato, reikalaujamo karės reikalam. Kiti užsakymai, gauti iš Rusijos, verčia net manyti, ar galės jie būti išpildyti iki pažymėtam laikui. Geležies ir plieno rinkose prekė eina augščiausiu lėpsniu, iš priežasties didelių užsakymų, gautų iš Italijos, Anglijos, Japonijos, Rusijos ir net Kinijos. Tokiu būdu geležies ir plieno idirbystėje apsiereiskia didžiausias judėjimas.

Pirmiausia buvo manyta ir net skelbta, kad geležies ir plieno pramonė turės sustoti nekuriu laikui. Vietnok dalykas virto geron putais, sen ir tas suteikia Suvenytoms Valstijoms didelę naudą, kaip pirklybos, teip ir darbininko dirvai. Darbai visuose fabrikuose ir kasyklose geležies išdirbimo, trauksis gana ilgą laiką. Jeigu geležiniai fabrikai gaus daugiau panašių užsakymų iš Europos, tai darbininkai gali būti užtikrintais, kad darbo turės pilnai 1917 metams.

Anglija irgi taiso sistemą savo pramonės.

Pasauliui yra žinoma, kad Anglijos valdžia paėmė savo kontrolę fabrikus ir juos apsupina karės darbininkais, tokiomis, kurie netinka prie ginklo karės lauko, kuomet ten panaudotos visos didesnės vyriškos įjegos. Šimtai ir tukstančiai moterų užėmė fabrikuose vietas vyriškių, kurie išgabenti iš karės laukus. Anglijoj pramonės bėgis yra ne kiek nesilpnėjęs kaip, kad buvo prieš karę. Daugelyje atsitikimų ten yra stengiamasi, kad šiuo karės laiku išgabentum tavorų ir išdirbinių kaip nors padidinus, kad įgijus naujas pramonės rinkas užrubežyje.

Tie pasistengimai po bislikę Anglijai sekasi, nes kaip skaitlynės parodo, Anglija įvairių tavorų, bėgėje 1915 metų, užrubežius išgabeno daugiau negu tokiu pat laiku 1914m., ty, prieš karę. Anglijos ministeris Lloyd George apreiškia, kad Anglijos pramonės pasekmės laike karės, yra atlyginę visus nuostolius, kokius vietinė pramonė rinka yra kada nors turėjusi ramumo metais.

Delegatų kelionė Lietu von Didžiosios Karės laiku.

Dr. J. Bielskis.
(Iš "Darbininko")

Balandžio 27 dieną anksti rytą apleidome Kopenhagą Danijos sostinę ir po septynių valandų jau buvome prie Vokietijos rubežiaus.

Truputį neįauku, nes labai daug girdėjome apie Vokietiją, kad tenai žmonės badauja, tenai visokie varžantieji įstatymai ir taisyklės; net vokiečiai, kurį sutikau Kopenhagene sakė, kad Vokietijoje viešpatuoja didelis fanatizmas ir kad su svetima tautais apsieinama labai žiauriai. Tas viskas pridavė man daug neramumų.

Apie antrą valandą po pietų pribuvome į Warnemunde, pirmutinis miestas ant Vokietijos rubežiaus. Čia mus sutiko Vokietijos militariškoji valdžia. Tuoj visi gavome po numerį ir laukiam, kada pašauks del kontrolės. Man pateko iš eilės 25. Ilgai laukti nereikėjo, tuoj pašaukė ir mane. Peržiūrėjo mano pasportą ir laišką, kurį buvau gavęs nuo Vokietijos ambasadoriaus Amerikoje. Prikliauvo prie mano valizos mėlyną popierą ir padavė ją kareivii, kuris tuoj nunešė į traukinį. Vienas iš oficerų sugrąžindamas man pasportą paklausė kokiame vagonė aš noriu važiuoti — rukomame, ar nerukomame. Atsakius man, kad nerukomam, tuoj parodė į kurį turiau sėsti. Manau, neįauki tai bus ir visa kontrolė, ugi nei neatidare mano valizos. Vėliau sužinojau, kad tai tik su manim teip apsieita, nes aš turėjau speciališką laišką nuo Vokietijos ambasadoriaus. Bet kitus keliauninkus tai labai egzaminavo, nurengė iki nuokamo kunui, apžiūrėjo četrus rykus, išėmė piniginę pančėkas, jieškodami ko nors užslėptą.

Apleidau Warnemundą 5 valandą ir apie dešimtą valandą vakare jau buvau Berlyne.

Karės ženklai. Jau pakeičiu Berlynan visur matyti karės ženklai. Laukuose retai kur matyt vyrai, visur moters ir jų tarpe primaišyta kokių ten raudonėlinių, tai francuzai belaisviai. Laukai matyt visur apšėti ir puikiai atrodo.

Berlyne dar didesnė karės ženklai: žmonės vaikščioja nuliudę, užsimastę; daugelis iš jų dėvi pilkas juostas ant rankovių, kas ženklina, kad jau jie yra persiskyrę su vienu ar daugiau savo giminių. Tankiai sutinkame be kojų, be rankų arba kitokiu būdu sužeistus kareivius. Tokios tai karės pasekmės.

Berlyno policijoj. Berlyne sustojome Central Hotelyje. Jau hotelyje pranešė mums, kad turime padaryti "vizitą" policijai. Sekanti rytą pirmutinis dalykas tai nuėjome policijon, kur sužinojau, kad man, kaip Amerikos pavaldiniui, reikia pasirodyti policijai tik į 24 valandą pa atvažiavimo miestą ir paskui tik išvažiuojant iš tos vietos. Bet su kun. Bartuška visai kaskita: jam netik du kartu dieną reikia būti policijoj, bet dar turėjo nueiti į Komendantūrą, kad gaus leidimą būti Berlyne. Matyt, kad vokiečiai geriaus "myli" rusų pavaldinius, kad nori juos tankiaus matyti.

Kelionė Kaunan. Balandžio 28 dieną, vienuoliktą valandą vakare, išvažiuoju Kaunan. Geležinkelio tarnas pasakė, kad sekanti rytą busime Karaliaučiuje. Tas troškimas, kad kuogreiviai pamatyti Lietuvą nedavė ramumo, nesinori nei miego, nei nepajunti kaip laiks nuo laiko žvilgtelėj per langą, bet nieko nematyt, nes dar naktis viešpatuoja.

Rytmečiui prašvitus, jau mano akys vėl buvo įsmietę į langą, bet apart laukų ir kur nekur stubelės nieko nematyt.

Karaliaučius. Apie 5 valandą ryto privaziavome miestą, tai Karaliaučius! tai jau čia Lietuva! tai mūsų brangioji tėvynė.

Insrutis. Apleidę Karaliaučius pasiekėm kitą prūsų Lietuvos miestelį — Insrutį (Insterburg).

Tranšėjos. Jau čia pamatėu pirmutinius apkasus (tranšėjas) ir spigliuotų dratų tvoras. Mat, kuomet rusai buvo įsiveržę į prūsus, tai buvo pasiekę net iki čionais.

Gumbinė. Po Insrutis sekanti miesta privaziavome Gumbinę. Čia pragaištingoji karė palikusi žymesnius pėdsakus, nes labai daug stubų visai sugriauta, nors griuvėsiai ir plytgaliai surankioti, sutvarkyti, prie aplinkybių.

Davė man kareivį, kuris pagelbėjo nunešti mano dalykus į Eitkunus, nes mat tenai dar likęs vienas "hotelis" nesugriautas, tai gi tenai galėsiu apsistoti, nes kitur nėra kur.

Nugi šis kareivis, kuris pagelbėjo mano dalykus nešti, bėdas lietuvis, kur ten nuo Klaipėdos. Zmogelis apie 35 metų amžiaus, turis gyvenimą, pačią ir keturis vaikus. Dalyvavęs mušyje ties šiauriais, buvęs labai sužeistas — rusai jam sulaužė du šonkaulius. Bet kaip tik pagerėjo, tai ir vėl jį pavėmė kariūmenė. Prašė, kad paleistų jį namo, nors laukus apšėti, bet jo prašymas buvo atmetas. Zmogelis tvirtai tiki, kad vokiečiai karę laikės, o rusai bus visai sumušti.

Hotelyje. Mudviem besikalbant nei nepajutova, kaip priėjova Eitkunus, čia jau ir hotelis-smuklė. Gavęs šioki tokį kambarį, pavakarieniavęs atsiguliuoju. Apie miegą nei nesvajot; mintis viena po kitai skraidžiojo greitumu. Devyni avinai mušęs galvoje: ką toliau turiu veikti? O jeigu nepavelytu važiuoti Kaunan, ką tada turiu daryti? Grįžti Berlynan, o paskui Šveicarijon? Gerai, bet kur mano kelionės draugas kun. Dr. Bartuška? Išvažiuoju Kaunan, bet kas žino kur gali nuvežti, juk karės laikas, vokiečiams kaip tik ruošiasi apsigauti nuo svetima tautų, kad neišgautų kokios nors paslapties. Teip ir kamavausi visą naktį.

Sulaukęs dienos skubinau išeiti gatvėn, tikėdamas bene sutiksiu ką, su kuriu galėčiau pasikalbėti. Juk tai čia Lietuva, čia gyvena visąs lietuviškas uždengtas vokiška skraiste. Gattai koki ten raudoną popie-

ri, o kadangi aš neturėjau, tai ir reikėjo laukti pakol bus pavelyta. Tą pavelijimą tegali duoti tik vyriausias karvedis Hindenburgas, o kadangi kaip tik tuom karu Vokietija su Amerika vedė tarybas, tai ir Hindenburgas buvo užimtas Berlyne. Ką padarysi, reikia laukti pavelijimo. Jau penktą valandą, bet atsakymo dar nėra. Baisiai nuobodu laukti stotyje. Keletą kartu mėginau išeiti pasivaikščioti, bet prie durų stovintis kareivis neišleidžia. Pagaliau prašau viršininko, kad pavelytų man nors aplinkui stoties pasivaikščioti, nes ki taip tai iš nuobodumo pasitipsiu.

Mano prašymas buvo išpildytas, davė man raštelį ir pasakė, kad su tuo rašteliu galiu vaikščioti tik apie stotį, o toliau tai kad nei negėginčiau eiti, nes busiu areštuotas. Taigi nors truputį gavau pakvėpuoti tyrame ore. Prie stoties radau keletą lietuvių darbininkų, kurie man papasakojo, kad Virbalio miestelis gerokai nukentėjo, bet Kibartai nukentėjo dar daugiau. Bažnyčia Virbalio ne sugriauta. Jau septinta valandą, bet atsakymo link mano leidimo kaip nēr, teip nēr.

Atgal į Eitkunus. Atėjęs oficerias pranešė man, kad jau šiandien nėra ko tikėtis, o rytoj šventė (nes tai buvo sekmadienis), tai tik gal apie panedėl sulauksiu leidimą važiuoti Kaunan. Ką padarysi, reikia taikintis prie aplinkybių.

Davė man kareivį, kuris pagelbėjo nunešti mano dalykus į Eitkunus, nes mat tenai dar likęs vienas "hotelis" nesugriautas, tai gi tenai galėsiu apsistoti, nes kitur nėra kur.

Nugi šis kareivis, kuris pagelbėjo mano dalykus nešti, bėdas lietuvis, kur ten nuo Klaipėdos. Zmogelis apie 35 metų amžiaus, turis gyvenimą, pačią ir keturis vaikus. Dalyvavęs mušyje ties šiauriais, buvęs labai sužeistas — rusai jam sulaužė du šonkaulius. Bet kaip tik pagerėjo, tai ir vėl jį pavėmė kariūmenė. Prašė, kad paleistų jį namo, nors laukus apšėti, bet jo prašymas buvo atmetas. Zmogelis tvirtai tiki, kad vokiečiai karę laikės, o rusai bus visai sumušti.

Hotelyje. Mudviem besikalbant nei nepajutova, kaip priėjova Eitkunus, čia jau ir hotelis-smuklė. Gavęs šioki tokį kambarį, pavakarieniavęs atsiguliuoju. Apie miegą nei nesvajot; mintis viena po kitai skraidžiojo greitumu. Devyni avinai mušęs galvoje: ką toliau turiu veikti? O jeigu nepavelytu važiuoti Kaunan, ką tada turiu daryti? Grįžti Berlynan, o paskui Šveicarijon? Gerai, bet kur mano kelionės draugas kun. Dr. Bartuška? Išvažiuoju Kaunan, bet kas žino kur gali nuvežti, juk karės laikas, vokiečiams kaip tik ruošiasi apsigauti nuo svetima tautų, kad neišgautų kokios nors paslapties. Teip ir kamavausi visą naktį.

Sulaukęs dienos skubinau išeiti gatvėn, tikėdamas bene sutiksiu ką, su kuriu galėčiau pasikalbėti. Juk tai čia Lietuva, čia gyvena visąs lietuviškas uždengtas vokiška skraiste. Gattai koki ten raudoną popie-

Iš Lietuvių Gyvenimo

LIETUVOJ.

Vilnius. Š. m. Gegužės 10 d. nustatytos šios kainos: ruginių miltų (rusišk.) svarui 16 pfenigų, kvietinių — 18, ruginės duonos (rusišk.) svarui 14, kvietinės — 18 pfenigų. Miltai pardudami tik mieste krautuvėse.

Dar visur gyventojai su kareiviais lenkčiomis tebedirba laukuose pavasario darbus; bet, atsiminus krasto orus, jau dabar reikia pamąstyti ir apie rudens laukų darbus.

Vyriausias rytų vadastam reikalui išleido šiuos štai nurodymus:

1. Kaip tik tai bus pabaigtas vasarojaus sėjimas tuoj reikia pradėti ruošti dirvos žiemkenčiams. Ypač reikia gerai uždirbti pudyramas, idant sėjai dirva būtų susigulėjusi. Todėl Lietuvos žiemiuose rugiams žemė reikia butinai priuosti bent Liepos viduryj, o kviečiams — bent Rugpjūčio viduryje.

2. Visi mėsai iš tvartų reikia išvežti ir, kiek galint, tuojaus aparti, ir tai kuonoliausia. Dirbtinės trašos — 40 nuošimčių, kaliadruškė, arba kainitas su tamičiais — gerai sumaišius ant grendymo, reikia tuojaus išbarstyti. Kur nėra barstomųjų mašinų, reikia barstyti rankomis. Tai nemalonus darbas, ir žmonės jo nepratę dirbti. Todėl barstant reikia žiūrėti, kad išbarstytų po visą dirvą. Ir šitas darbas turi būti pabaigtas rugiams ligi Liepos 15 dienos, o kviečiams — ligi Rugpjūčio 15 d. Trašos tuojaus paskui reikia apakėti arba įleisti vanagai.

3. Sėklai reikia imti netoli, čia pat augusiųjų javų. Daugelyje vietų pjutis ir rudens sėja esti vienu metu. Todėl tokiose vietose sėklai reikia imti pernykčių javų.

Dabargi atskyrus, kiek reikės maistui gyventojams, likusioji žiemkenčių javų dalis turi likti sėklai. Kai kuriose vietose nevertės javų sėklai, o ir nebus pakankamai laukų apšėta žiemkenčiais, todėl naujojo derliaus negalima bus imti rudens sėjai. Dėl tolimų kelių bei susizinojimo nepatogumo ir visiems darbams suėjus vienu metu, šių metų derliaus sėklos nebus galima visur pristatyti, kur reikės. Tokiuose atvejuose ir tuomet, jei uki tvarkytajai išras, kad kuri senoji javų rūšis sėklai nebetinka, turės pristatyti sėklinių javų iš Vokietijos. Sėklos reikalaui reikia lyg Birželio 15 dienos. Bus pristatyta iš Vokietijos visų-pirma šių rūšių: Petkuso ir Liubnico rūšių ir palaidvarpių kviečių.

Jonas Augštuolis

Kėdainiai. Šičia vėl atvėrė ligoninė, dabar dar tik su 20 lovų. Ją veda Vokiečių gydytojas d-ras Steuernaigel. Tuo tarpu ten darbuojasi dvi ligintoji. Į gydytoją galima kreipties antradieniais, ketvirtadieniais ir šeštadieniais nuo 8 ligi 12 valandos. Prie ligoninės yra vaistinė, kur visi gauna vaistų. Čia, Kėdainiuose dabar įsteigė ir taikos teismą. ("Liet. Balsas")

AMERIKOJ.

Baltimore, Md. Rugpjūčio 26, pas Henry Sonneborn & Co. iškilo didelės muštynės. Priežastis tų muštynių tarp "Amalgamėjų" ir "Federeišų" buvo tame. Mat, pas "Sonneborn", siuvėjai surdotų visi priguli prie Amel-trų, o katrie ir dižiama trimerių priguli prie "Federeišų". Tokiu būdu katrie peržiūrėjo patys savo unijos knygas, pasirodė, kad tarp jų randasi 4 ypotos, kurios nenori parodyti knygučių. Ir jų užklauso, ką jie mano daryti, jie pasakė, kad jau jie prisirašė prie "Amalgamėjų". Bet knygutės nė tos, nė kitos unijos neparodė. Tokiu būdu sulaukus vakaro, 25 d. Rugpjūčio, sušaukta generališkas susirinkimas ir nutarta, kad jie turi butinai prisirašyti prie jų unijos tai yra "F", o jeigu to nepadarys, negalės toliaus dirbti, tik iki 26 Rugp. Tas, žinoma, buvo pranešta ir firmai apie taisy keturias ypatas, bet firma tik pasakė, kad ji norėtų, kad pas juos būtų ramu ir gražiuoju visi susitaukytų. Iš ryto susirinkus darbininkas ir darba ant 8 val. ir pradėjus dirbti, paklausus viršminėtų ypatų, ką jos mano daryti, jos atsakė, kad joms liepta dirbti, ir jos nieko bendro daugiau neturi su "F" unija. Katrie buvo nutarę neprisirašyti, ir jų unija, parsiejo sustot visiems dirbus, ką, žinoma, tie ir padarė ir apie 8:40 buvo 3 kartus suduota į stalą, kad visi sustotų dirbė. Bet viršminėti straiklaužiai, trys ar 4 broliai, nestoję dirbė ir tokiu būdu, tie, kurie paliovė dirbė pradėjo juos kolyti ir iš to kilo muštynės tarp skaičiaus 400 darbininkų. Katrie dirbo ant devinto augšto, pasidarius muštynių pradžia, pradėjo bėgti žemyn, o i juos nuo 8 ir 7 augšto, dirbantieji pradėjo svaityti krėslais, žirkklėmis ir tp. Tada atsidarė tikras pragaras: visuose augštuose matėsi besimušanti darbininkai, bilėms, bonkoms ir tam panašiais įrankiais. Ne buvo to augšto, kuris nebuvo aplaistytas krauju. Viena 17 metų mergina, dirbanti ant 7, 6 augšto, pamačius besipjaustančius peiliais, pribėgo prie lango šauktis policijos pagalbos, apalpo ir jeigu ne kita mergina būtų buvęs prie to paties lango ir nebutų sūspėjus, ją sugriebti, būtų išlėkus ant visados.

Prasidėjus kovai, nuo 9 augšto tęsėsi iki ant gatvės. Matomai peštukai prisirengę iš anksto stoti į kovą, nes tuojaus pribuvo pulkas jų vyriausybės su šautuvais, jiems garm klod gara vais. Jiems įbėgus į ofisą, prasidėjo šaudymas, klievu vienas ir iš darbdavių, kurs likosi sužeistas peiliu į ranką. Pastarasis matė, kad bus blogai, metė viską ir šoko per langą bėgti. Sunaikai sužeista: Samuel E. Pumian 33 metų, William Blaustein 21 m., ir Moris Liturn 24 m. Visi trys nužabenti į ligonbutį ir randasi kritiškam padėjime. Šioj kovoj lietuviai turbūt nedalyvavo. Tik vokiečiai su žydaia.

J. Žilvitis.

Krawcowicz.

GRAFAS-KAIMIEČIO BERNU.

(Komedijs šešiuose aktuose su dainomis ir šokiais)

Lietuvių kalbos vertė

Z. BAGDŽIUNIUTE.

(Tąsa)

Vladas (jeina juokdamasis, net už šono laikosi): Ha — ha — ha! Tai surėdymas Dievo, ha — ha — ha! Kas atsitiko tai atsitiko. Ha — ha — ha! Bemaž ko nuo juoko nepaspringsiu. Ha — ha — ha! Kaip gyvenau, dar nemačiau tokio gramozdo berno kaip Antanas. Mat, po pietų atsiragino tas gramozdas į kluoną, norėdamas man padėti kultū. Kaip ėmė mataškuoti spragilū, tai maniau, kad ir spragilas nu-truks; bemaž ko nenumiriau iš juoko, o jis matydamas mane juokiantės, dar labiau pradėjo mataškuoti; bet-gi, kad davė vieną syk į kaktą, tai net mane šurpuliai perėjo nes tuojaus parviro ant šiaudų ir net nei kojos nepajudino. Sako, pas mus dzukai neįgrebni, o čia žemaitis ir nežino nei kaip spragilą į rankas paimti. Ha — ha — ha! (dainuoja):

Esu sau žmogelis, šarpus kažnam (darbe).

Viskas pagal noro klojas,
Dieve buk Tau garbė....

Scena VIII.

Vladas ir Marytė.

Marytė (jeidama): O tu ką čia tokį klyksmą darai?

Vladas: Ogi nieko, tik, kad negaliu iš juoko susilaikyti, nes — ha — ha — ha!...

Marytė: Iš ko tau čia taip juoktis?

Vladas: Nagi iš Antano, nes nesuprantu, ko toks netikėtis lenda tarp musikių, į kaimą, kad net nemoka nei spragilo paimti į rankas. Taip su juom mataškavo, kaip ragana su šluota. Bet pusėtinau sau ir uždrožė, per pakaušį; maniau jau, kad bus ir galas jam — ha — ha — ha!...

Marytė (sau): O, Viešpatie! kad nors nelabai būtų susižeidęs! Vargšas, Antanėlis. Turiu eit pžiūrėti jo, kad reikalaus pagalbos (balsiai). O tu, Vlada, iš svetimos nelaimės juokiesi! (išeina).

Vladas (vienas): Iš tos Marytės tai gera mergaitė. Tokią turi jautrią širdį, kaip avėlės plaučiai. Jei Antanas drožė sau per ausį, tai čia juk nėra jokios nelaimės, tik vien matytis, kad buvo nevirkus ir viskas (žiuri per langą). Oj ta Marytė, kaip ji trusė apie tą netikėtį... deda kas žinokias žoles; ha — ha — ha! Bereikalo užsigavo, nes... (girdisi šauksmas). Vlada, Vlada! (Vladas išeina).

(Uždanga)

AKTAS III.

Scena perstato daržą. Antanas sėdi ant suoliuko, šale jo Juozas.

Scena I.

Juozas: O, del Dievo! Ir kur tu akis turėjai, kad per pirštus dalgiu trauktų? Tu, Antanai, gal visą gyvenimą jokio darbo nematei.

Antanas: Ačiu Dievui, jau dabar man geriau ir tuojaus galesiu vėl eit prie darbo. Tik nepykit, mielas šeimyninke, kad aš tiek nesmagumų jums pridirbau. Gydytojui ir už vaistus aš užmokėsiu pats.

Juozas: Ką tu ten mokėsi vaikel, juk tai mano rupestis. Atsilėk gerai ir, kad tik žaizda užgytų kuogreičiausia, nes gliai ir įpjovė; bet eisim pietų, nes kiti gal jau pavalgė (išeina).

Scena II.

Vladas (jeidamas): Šeimyninkas kas zin kur nuėjo, tai dabar ir man bus geras laikas pasilsėti, nes kas tiesa, kad per daug ir prisidirbau (išsitiesia ant suolo). Ha — ha — ha! tas Antanas, turbūt nelaimingai valandoj į mūsų kaimą įsikraustė (kelias). Pirmoje dienoje susikulė sau kaktą, kad net braskėjo, o dabar prie pjovimo akselio ko tik rankos sau nenusiplovė. Ho ho — ho! — tas man viskas negali sutilpti į galvą. Nors kad ir bučiau bile kokiu bernu, tai vienok iki to nebusiu toks kvailas darbe, kaip musų Antanas. Man lyg rodosi, kad jis nėra jokių bernu nei muziku, kadangi galima matyti iš jo visų apsiėjimų, tai jam valgis netinka, tai vėl galvą kaip nuleis žemyn, tai ir mąsto lyk ką pametęs, o kartais tai taip gražiai papasakojo ką, kaip koks kunigas iš sakyklos. Nors tai ir žmogysta niekam tikus, bet šeimyninkai ji myli. O Marytė, tai taip ant jo akutėms

šaudo, kaip musų dvyloji ant savo veršiu-ko. Ei, tai biskį jau ir švenčiasi, bet kas man iš to dykinėjimo, ką čia aš labai paisau? Geriaus uždainuosiu,

Ten, kur mus Nemuns banguoja
Plaukia, siubuojo pamažu,
Mano tėvynė, brangioji
Ten šalis miela, gražu.

Ak! taip tai taip, ir aš apleidau savo kraštą, kad pamiršti visus vargus (klau-sosi). Oho, kas žinokas atvėplina, reikia man neštis prie darbo (išeina).

Scena III.

Jeina Antanas, sėdasi ant suolo ir po valandžiukės pradeda kalbėti.

Antanas: Ak, kokie jie yra geri tie žmonės, ir kaip jie apie mane rupinasi ir mano nelaimėje mane prižiūri! Ištiesų, ne vienas iš mūsų luomo žmonių daug žemiau stovi po savo įtekme, su geraširdingumu ir tikru atvirumu, negu jie. (Marytė įeina su gėlių bukiety rankoje ir eina tiesiai prie Antano).

Marytė: Gal jau laikas būtų permaitinti jums apraišas ant žaizdos; ar šiandien dar tebeskauda?

Antanas: Skauda, tik ne ranką!

Marytė: O ką jums skauda? Ar galvą?

Antanas: Maryte, ne galvą, bet širdį man skauda.

Marytė: Tai turbūt iš susikrimitimo, kad jums tokią nelaimę atsitiko.

Antanas: Prisėsk prie manęs ir kalbėkis su manim, gal nustos man širdį skaudėti.

Marytė: Kad tik gelbėtų jums mano pasikalbėjimas, tai nors ir visą dieną kalbėčia.

Antanas: Ištikrųjų, Maryte, pagalbės. Tiktai prisėsk, o čia prie manęs, o aš tau papasakosiu vieną apysaką.

Marytė: Ir kodėl ne (sėdasi arti Antano).

Antanas: Anojo pusėj Šešupės yra vienas turtingas ponaitis....

Marytė (pertraukdama): O ar gražus tas ponaitis?

Antanas: Išivaizdink sau, Maryte, kad panašus į mane (Marytė šypsosi. Antanas kalba toliau). Taigi, tas ponaitis iš jaunystės buvo auklėtas dideliame mieste ir visai nepažinojo apsiėjimo kaimo žmonių. Bet dabar, kur tai kokioj knygoj išskaitė, kad reikia juos mlyti ir guodoti, tuomet jis pradėjo trokšti iš arčiaus prisijūri-toms rankomis, iš kurių sunkauso darbo jis gyveno; panorėjo jis pagyventi tarp tu žmonių ir prisijūri-ti jų veidus, ištyrinė-ti jų būdą, kad paskui galėtų prisidėti prie pagerinimo jų buvio, nors tų šeimynų, kuriuos pasiliko po jo įtekme. Su tuom tai tikslu atėjo jis tarp kaimo žmonių ir priėmė tarnystę pas vieną iš dorųjų ukininkų, vienok blogai tenai jam sekasi. Prie to dar pamylėjo gražią dukterį to ukininko ir dabar jaučiasi dideliame kėblume, nes nežino, ar ta gražioji mergaitė prijaucia jam tame, ar ne. Ir dargi nežino kaip jai išsireikšti, kad jis ją myli, nes jis slėpdams jai savo meilę, privalo tuojaus išsireikšti, kad jis nėra kaimiečių, bet turtingu ponaičiu. O vienok bijosi, kad tuomi nepažeminti savo tikslo, nes graži mergaitė netikėtų turtingam ponaičiui. Na, ir ką pasakysit ant to, Maryte?

Marytė: Aš? Visųpirmu pasakysiu, kad jus, Antanai laikau už tokį žmogų, kurs nėra prastu, nes paprastas žmogus nepataikytų taip kaip jus dabar kalbėjot. O kaslink jusų apysakos, tai tuom esu labai žingeidi, kaip ten turės pasibaigti.

Antanas: Matai, Maryte, galas tos apysakos priguli nuo tos gražios mergaitės. Klausiu tavęs, Maryt, ką tu linki tai gražiai mergaitėi?

Marytė: Ir ką aš turiu linkėti? Jeigu man toks ponaitis pasitaikytų, tai tiesiog jam atsakyčiau, kad nieko iš to nesukurs, nes jam yra tik tinkamas dvaro panaitės, o ne kaimo mergaitės.

Antanas: Bet žinok, Maryte, kad ta gražioji mergaitė nežino, kad tai yra turtingas ponaitis.

Marytė: Kur ten nežinotų... Juk kitoks apsiėjimas pas tokį ponaitį. Ar ir jus, Antanai, manot, kad aš nepažinau kuomet jus atėjot pas mus, kad jus nėsat iš sodžiaus?

Antanas: O tai kuomi mane esant, manai?

Marytė: Aš? Ar aš žinau už ką turite jus? Tik tą aš žinau, kad jus ne iš sodžiaus. Aš jau seniai sakiau matutei, kad duotų jum geresnį valgi.

Antanas: Ir ką tavo matutė pasakė?

(Toliau bus)

MOTERIMS PASISKAITYMAI

Ar jūs vaikas žinda pirštą?

Mės labai tankiai susitinkame su žmonėmis, kurie prastai sakant, turi gerai informuotas lūpas. Labai tankiai galime užtėmyti jose kokias kliutis. Tankiai yra, kad lūpos išrodo bjauriai dėlei stokos dantų ar jų kreivumo, bet tankiai matome ir tokias lūpas, kurių viršutinė labiau išsiputusi už apatinę. Tokių žmonių, nevien vaikų, bet ir suaugusių, labai daug matome, čia, Amerikoje. Šitie atsitikimai yra taip išsiplatinę, kaip kad paplokščios nosys tarpe negrų ir mongolų rasos.

Priežastis pasiputimo viršutinės lūpos daugiau negu reikia, nėra niekas kitas kaip tik iš mažens vaiko papratimas žisti pirštą. Žindimas piršto mažo vaiko, netik, kad yra bjauriu, bet ir jo burnos išveizdą subjauria visam jo gyvenimui. Suaugęs į vyrą ar moterį toks piršto židulis, veidą turi dailų, bet lūpos jo lyg sutinę. Taj yra pasekmės žindimo piršto kudikystėje. Tokias pat pasekmes suteikia ir "nuramintojas", arba falsifikuotas žindukas, kurį neišmintingos motinos duoda čulbti kudikiams, kad neverktų.

Jeigu kudikis penimas iš bonkutės, tad yra draus-tinu duoti žinduką jam čul-bti, kuomet bonkutė yra tuščia. Draus-tinu yra teipgi leisti vaikams ką-nors lai-kyti lūpose su tikslu čulbi-ti. Jeigu vaikas turi pa-puotį žisti pirštą, reikalau-tinu yra, kad motina tuojaus jį nuo to atpratintų.

Pasnekėlė su mergaitėmis.

Noriu pasikalbėti su ju-mis "Dirvos" skaitytojoms, lietuvaitėms. Noriu jums pa-pasakoti nors mažum, apie butinumą gero išauklėjimo.

Kas yra išauklėjimas? Yra tai sistematiškas ir tin-kamas darbas, kad padaryti įtekme ant ko nors (pav. ant vaikų), su tikslu, kad jie išaugtų į gerus ir naudin-gus žmones. Išauklėjimas skiriasi į dvi dalis, iš ku-rių viena yra dalis proto, antra, dalis moraliskumo. Pirmoji lavina žmogaus pro-tą, antroji-gi širdį ir valę. Jeigu tėvai, auginanti vai-kus, nepaiso ant jų proto ir moraliskumo, tokie vaikai, kuomet jie suaugę į savo įtegas, turės daug nukentė-ti dėlei tos priežasties. Čia, Amerikoje, sutinkame daug žmonių, kuriais negalima atsigerėti; jų išauklėjimas duoda gerus liudyjimus. Čia aš kalbu apie moraliską išauklėjimą.

Žmogų, kurs yra išauklė-tas ne pagal reikalavimo, visuomet pažįsime iš jo ap-siėjimų tarp kitų žmonių.

Tokie žmonės, apie kuriuos čia kalbama, kaippo blogai išauklėtus, jie tik pamėgd-žioja auklėjimo mokslą, ka-dangi jie elgiasi neteip, kaip pritinka protingam, tinkam-i išauklėtam žmogui. To-dėgi, mergaitės, stengkitės, igyti kuogeriausius papro-čius, kurių reikalauja mo-raliskumas, idant visur ir visuomet butumet geru pa-vydzdžiu toms, kurios yra ne tinkamai išauklėtos. Tar-pe žmonių kur tas nebutų, nekalbėkite labai daug, ne-juokaukite taip, kad kiek-

vienas turėtų į jus atkrei-pti atydą ir parodyti jums nemalonumą (nes yra žmo-nių daug, kurie piktnasi iš tokių kalbų ar juokų), nero-dykite šposų, kurie mergai-tėms netinka, negi norėkite, kad kas kitas juos rodytų, kaip darbuose, taip ir žod-ziuose.

Pasilinksiminimų vietose, elgkitės taip, kad niekas negalėtų jus papeikti už jus pasielgimus. Atminkite, kad mergaitės, bent tulos, turi tokias reputacijas, kad jos prasižengia prieš auklė-jimo moraliskąjį reikalavi-mą, nevien žodžiais, bet ir pasielgimais, kurie kaippo mergaitėms netinkanti, duo-da papiktinimą kitiems, esantiems toje pačioje drau-gystėje.

Zulimimasis su jaunikiais apie kampus ar kad ir savo namų duris vėlyvame laike, ar su jais praleisti ilgas va-landas toliau nuo namų, niekad ir niekuomet nesis-kaito prie gero išauklėjimo, pagal moraliskumo reikala-vimus. Siuntinėjimas jau-nikiams signalų ant dviejų dešinės pirštų ir juokavima-sis prie to, yra tai drąsus peržengimas rubežiaus išau-klėjimo. Neklausymas tėvų ar senesniųjų padraudimo, murmėjimas prieš juos ku-omet prasergti reiskia pik-tumo reputaciją, kuri yra didžiausia ryškė mergai-tėms, kurios šitą reputaciją, toleruoja, nes su tokiomis reputacijomis sunku iškė-ti už vyro, reikia ilgai žy-dėti, o kitoms tenka ir nu-vysti, be atsekimo savo laukiamojų tikslo. O jeigu kartais ir susigriebia to-kios pikčiurnos kokį šiau-daduši, tai jų gyvenimas nėra šeimyniškas gyvenimas, bet tikras pragaras, nie-kad negestantis.

Todėl, kiekviena mergai-tė, butinai turi saugoti sa-vo mergystės garbę, nes tik ją vieną turi, o jos netekus, niekas kitą jau nesuteiks. Visur ir visuomet rodykite savo gerojo išauklėjimo ma-nieras. Atminkite, kad vy-rai visur ir visuomet mėg-sta žaisti su tokiomis mer-gaitėmis, kurios ignoruoja tikrąjį išauklėjimo būdą, elgdamosios priešingai mer-gystės pareigoms, bet jų niekad neveda sau už mo-teris ir jas laiko ant juoko, ant išjuokimo. O jeigu kar-tais "iš bėdos" ir susituo-kia, tai po trijų dienų atsi-duria kitam Amerikos kra-šte palikęs savo pačią "pu-pas raujant". Vyrų turi tokius naravus, kad nors jie ir mėgsta žaisti su mer-gaitėmis, kurios nesilaiko ge-ro išauklėjimo rubežių, bet apsiavedimui jieško tylios, ramios darbininkės ir to-kioc, kuri daboja namus, o ne jaunikius ir įvairios rušies vakaruškas — tokią veda už moterį.

Todėgi, mergaitės! Lie-tuvoj mergaitės, visuomet turėję gerą vardą ir saugo-jų mergystės garbę. Man labai norėtusi, kad ir čia Amerikoje, lietuvaitės lai-kytųsi išauklėjimo rubežių, kas jas apsaugos nuo skriaudų. Jeigu jūs gerėsitės šil-kinėmis šleibėmis, baltais če-verykais, rinkėmis ant ran-kių, skrybėlėms su dideliais bryliais ir neturėsite man-dagumo, nuolaidumo ir pa-klusnumo prieš senesnius, jeigu dabosite, kad tik nuo

stalo pasitraukus greičiau išbėgti į gatvę, kad jauni-kiams signalus siuntinėti su dviejų pirštų ar nosinukės pagalbe, jeigu ilgas valan-das (o tankiai net visas na-ktis), ypač vasaros laiku praleisite ne namie, jeigu dabosite, kad neaplenkus nė vieno šokį, vakaruškas, ga-žynes, jeigu važiuojant gat-vekariu ar einant gatve spygausite, juoksitės ar bal-siai kalbėsitės, ateitis jus bus labai menkytė, o skriau-da didelė. Todėgi, mergai-tės, stengkitės kad apie jus žmonės visada gerai kalbė-tų, o ateitis jus lauks gera.

Juzė.

NAUDINGI PATARIMAI

Kaip reikia raugti ko-pustus.

Pirmiausiai kopustų gal-vas reikia apvalyti nuo ne-reikalingų lapų. Pjaustyti reikia, ar tai peiliu, ar tai oblium, ant čystos paklodės. Kuomet laikas dėti stati-nėn supjaustytus kopustus, statinė turi būti išmazgota kuogeriausiai. Dugną sta-tinės reikia apkloti kietais, švariais kopustų lapais, ge-rai apipiltais druska ir kmy-nų sėklomis ir ant viršaus tų galima dėti supjaustytus kopustus. Kuomet supjau-stytų kopustų prisideda su-lyg rankos alkune, tada vėl reikia užpilti eilę druskos su kmyvais ir vėl dėti sup-jaustytus kopustus ir taip net iki statinės bus pilna, vis nepamirštant idėti druskos su kmyvais. Kada statinė pridėta kopustais iki pusei, tada reikia sugrūsti su ko-kiu nors sunkiu daiktu, sa-kykime, su šlega. Sugrūsti reikia taip, kad paviršius būtų kietokas ir lygus, be jokių įdubimų. Taip pada-rius, vėl dedasi kopustai augščiau nurodytu būdu, kol statinė pilna. Pridėjus pilną statinę, viršų apdėti kopustų lapais ir ant tų už-dėti dugną taip, kad pri-dengt visą plotą statinės vi-duje. Dugne turi būti gra-žiu išgrazintos skylutės, kad kopustuose radęsis van-duo galėtų išsisunkti į vir-šų. Ant dugno reikia uždė-ti akmenį, kad sugrūstus kopustus neiškeltų į viršų.

Teip padarius, po trijų sa-vaizių kopustai jau bus ge-ri. Tada reikia nuimti ak-menį ir dugną, nusemti ten susirinkusį vandenį, numaz-goti pelėsius nuo statinės sienų, nuo dugno ir akmen-s ir kopustus apipilti tyru vandeniu, taip kad vandens būtų ant kopustų piršto gi-lumo. Imant kopustus iš sta-tinės, visada reikia juos iš-lyginti, kad nebutų duobių, užpilti vandeniu, uždėti du-gną ir prislėgti akmeniu. Svarbiu dalyku yra, kad kopustai turėtų gerą kvap-sų, būtų gardūs ir nesuvel-tų su pelėsiomis, kas savaitė reikia apmazgoti statinės vidų, dugną ir akmenį ir dabo-ti, kad pelėsių niekad nebutų.

Tada dasizinos.

Ligonis slaugytojai:

— Ar negirdėjai, ką dak-tarai ten kalbėjosi apie ma-
no ligą, už durių?

— Girdėjau.

— O ką?

— Sakė: Kam mum gal-
ras dziovinti, kokia liga jis
merga. Kaip užvers kojas,
tada jį išegzaminuosime tai
ir apie ligą patirsime.

— Ar negirdėjai, ką dak-tarai ten kalbėjosi apie ma-
no ligą, už durių?

— Girdėjau.

— O ką?

— Sakė: Kam mum gal-
ras dziovinti, kokia liga jis
merga. Kaip užvers kojas,
tada jį išegzaminuosime tai
ir apie ligą patirsime.

"Saulės" Kursai.

Nuo seniai pasaulyje ži-noma ta teisybė, kad visuo-met yra lengviau išpėikti keno-nors darbas, kaip pa-čiam kas-nors padaryti.

Po šiai dienai nenutyla mūsų visuomenėje čia ir Eu-ropoje ginčai apie įvairių draugijų darbus Lietuvoje prieš karę ir jų tarpe apie "Saulės" draugiją ir jos ku-rsus Kaune.

Kiti mūsų laikraščiai kaip tik ima rašyti apie tą drau-giją ir jos kursus, tai tuo-jau visa kiauurai išpėikia, iš-pravardžioja — išvadina klerikaliska.

Prie jų galima pritaikyti augščiau išreikštoji mintis, kad jie lengvai išpėikia kitų darbą, patys nieko gero ne-padarę. Ir kaip dar jie va-ro tą savo peikimo darbą — pasigavę kokį-nors vieną atsitikimą arba remdamiesi keno-nors pasakymu, įsikan-da šmeižti ką-nors ir šmei-žia, neturėdami jokių kitų svarbesnių prieikaistų, kaip tik tai, kad tas yra kitos sriovės žmonių daroma, pa-vydzin tas yra klerikaliska, o įsigilinti ir ištirti dalyką visai nesirupina.

Teip, mes visur girdime apie "Saulės" kursų, girdi-me juos vadinant klerikalīš-kais ir tuom juos jau pas-merkiama, nepasirūpinus iš-tirti kiek ir kokio darbo jie mūsų visuomenei yra atli-ke.

Tuo tarpu, jeigu mes įsi-gilinsime į jų veikimą, tai pamatysime, kad jame buvo mūsų tautinės kultūros žvil-gsnių daugiau gerų pusių, nekaip blogų ir, kad tas dar-bas buvo atlikta visai ne klerikalijų žmonių.

Rašančiam šitas eilutes teko pačiam būti tuose "Sai-lės" kursuose nekurį laiką mokiniu, pačiam ištirti ant savės ir pamatyti "Saulės" kursų veikimas nuo pra-dzios jų atsiradimo ir to-liau sekti jų gyvavimas ir jis turi pasakyti, kad "Sai-lės" kursai savo gyvavimu įrašė keletą puikių lapų mūsų tautinės kultūros is-torijoje. Kad tai teisybė, galėsime įsitikinti iš žemiau sekančio aprašymo, kuris yra atlikta visai bešališkai. Šiame aprašyme — tai nu-piešti teisingai visa taip, kaip buvo, vengiant ką-nors saviškai aiškinti, ar pridėti.

Kursų atsiradimas.

Saulės Kursai atsirado tuojaus po Didžiajam lietu-vių Seimui Vilniuje, 1905 m., kuomet žmonės pradėjo vartyti laukan iš Kauno gu-bernijos rusus mokytojus ir iškilo reikalas turėti lietu-vių mokytojų. Išėjusių Vei-verių seminariją (Suvalkų gubernijoje) lietuvių moky-tojų toli gražu neužteko, kad užėmus visas mokytojų vietas Kauno ir Vilniaus gubernijose ir todėl 1906 met. burelio kunigų ir inte-ligentijos, susispietusios apie "Saulę", Kaune pradė-ta svajoti įsteigti tokią mo-kyklą, kuri rengtų mokyto-jus. Ir tam tikslui, neprai-šius visai valdžios leidimo, kadangi tuomet dar veikė pažadėtiosios 17 d. Spalio manifesto draugijų ir kito-kios laisvės, burelio mokyto-jų tais metais buvo padary-ta tokių kursų pradžia. Jo-se buvo keliolika jaunikai-čių ir visai suaugusių vyrų iš visų Lietuvos dalių. suk-vestų privačiu būdu, per pažįstamus. Mokinama bu-vo lietuvių ir rusų kalbos, aritmetikos, geometrijos, is-

torijos, geografijos, braižymo ir kitų reikiamųjų mokytojų žinoti dalykų. Mokytojai buvo: p. p. Tamas Žilinskas, Lebeckas, Matulevičia ir Vasilaukas. Kursai gyvavo paskėmingai kelerai mėnesių, bet valdžia greitai pradėjo kliudyti jiems, kad neturėjo leidimo ir jie priversti buvo užsida-ryti. Kiti mokiniai iš jų be-gimi išlaikė mokytojų kvoti-mus ir mokytojų Lietuvoje.

Viešas "Saulės" Kursų įkurimas.

Po to tas pat "Saulės" kunigų ir inteligentų bu-relis ėmė rūpintis išgauti valdžios leidimą įkurti pri-rengiamuosius "Saulės" ku-rsus ir ačiū geram kunigo Olsausko mokytojų apsiei-ti su valdininkais, tas leidi-mas gauta ir pagalios rudenį 1907 metais "Saulės" kursai buvo atidaryta viešai. Kursų užveizėtoju buvo paskiestas J. Vokietatis, darbštus, energingas moky-tojas, pabaigęs Veiverių Seminariją, vėliaus išlaikęs matematikos naminio mokytojaus kvotimus ir moky-tojaus 6-klasioje mokykloje, Lenkuose. Mokytojais buvo pakviesti: p. Tamas Žilinskas, Veiverių Semin. mokytojas — emeritas, mokyti lietuvių kalbos ir mate-matikos III kurse; p. Feli-ksas Damijonaitis, baigęs Veiverių sem. ir Pedagogi-nius Kursus Varšavoje, mokyti visų dalykų I kurse, prisiekusis advokatas Ole-ka, dirbęs Kauno Apygar-dos Teisme, mokyti lotynų kalbos; daktaras R. Šliupas, mokyti higienos; mokyto-jas Škema, baigęs Tifliso Mokytojų Institutą, mokyti rusų kalbos; poni Sefferienė mokyti vokiečių kalbos, ku-nigas Januškevičius, Zema-čių Dvasioskios Seminari-jos profesorius mokyti ti-kybos.

Buvo plačiai paskelbta po visus laikraščius neskiriant ir pirmievių, įstojimo sąly-gos ir paraginimas stoti į kursus.

Į tą paskelbimą atsiliopė jaunimas iš visų Lietuvos dalių ir pirmaisiais metais į kursus įstojė 70—80 moki-nių įvairiausio amžiaus, pra-dedant nuo 13 ir baigiant 35 metais; su įvairiausiu išsilavinimu pradedant nuo baigusiu pradžios moky-klą ir baigiant išėjusiais gimnazijas; įvairiausių pa-žiūrų — vieni buvo veikę ir nukentę 1905 metais ir buvo pirmievių pažvalgų ar-ba net ir socialistų, kiti apie jokią veikimą nebuvo dar mąstę.

Ir kas įdomiausia, kad į mokyklą buvo prileisti ly-giomis tiesomis vyrai ir moterys, — drauge bėdėjo ir mokinosi vienos kleso-se. Tai nereikėtų užmiršti visiems tiems, kurie išsiuo-šė laukę, kad "Saulės" drau-gija buvo grynai atžagarei-viška.

Pirmaisiais mokslo me-tais III-ame kurse buvo vi-sų daugiausiai mokinių, kiek pamenu apie 30, kiek mažiau pirmame — apie 25, ir apie 15 antrame.

Valdžia kursams buvo ne-prielanki. Užveizėtoji ir "Saulės" draugijai reikėjo nuolatos duoti mokyklų di-rekcijai ir gubernatoriui visokių paaiškinimų apie kursus. Kursų buitas buvo Millerio name, Naujojoje gatvėje po Žaliuoju Kalnu ir aplink turėjo medžių ir (Toliaus bus)

UKININKŲ DIRVA

Arimas rudens metu.

Artinasi ruduo, o su juo-mi ir laikas arimo rūgienų, ar kitokios dirvos, ant ku-rios augo pasėti javai. Kiekvienam ukininkui yra žino-ma, kad kaip tik nuo dirvos suimami pėdai, tuojaus rei-kia išeiti su plugu ir rūgie-nas aparti. Yra tokių uki-ninkų, kurie, dar pėdams stovint ant lauko, jau pra-deda arti, kad greičiau išaudgalius pakavoti žemėn. Ankstyvas rūgienų aparimas beveik yra reikalingu, jeigu ant tos pačios žemės norima sėti žieminius rū-gius, kviečius, miežius, so-dinti ropes, grūkus, bar-ščius ar sėti pašarui žolę ar vikius.

Ukininkams yra žinomu, kad gerai anksti aparti rū-gienas, nes tuomi neduoda-ma progos suaugti varpu-čiui ar kitokioms žolėms, kurios įgiję jiega, stelbia augančius javus. Kas nori išnaikinti žolės savo dirvoje, privalo kuogreičiausiai žemę užarti, tik arti nere-iikia giliai; užtenka, bile tik žolių šaknis pakertamos ir žemė liekasi pridengta. Kad tą padaryti, yra sunku nau-dojant paprastą plugą. Ge-riausiai tam panaudoti akė-čias su sprenžinomis, val-kiojančias jas skersai ir išgai. Suprantama, akėčiomis ga-lima pasinaudoti tik prie lengvos žemės, prie smėlio, bet kur žemė prie molio, yra reikalingas plugas.

Rudenyje arimas reika-lingas ir todėl, kad žolės nespėtų peržydėti ir savo sėklas išbarstyti, nes kaip sėklas išbarsto, tai pavasa-rio sulaukus ir geriausias ukininkas išnaikinti jas nes-tengia. O kada rudenyje anksti, dirva užariama, tad žolės, kad ir kasžinkaip bu-tų užslėgę, aptartos supuva ir bent didesnė dalis jų žuva.

Apart žolių išnaikinimo arimas rudens laiku ir teip reikalingas, nes žemė per žiemą turi progą atsilsėti ir pavasaryje buna lengvesnė, delko pasėti javai geriau auga.

Ukininkų ryškė.

Kirmėlės angliškai vadi-namos "cut warms", Ame-rikos ukininkams yra tikra-ja ryškė. Padaro jos did-žiausius nuostolius pievoms, kukuruzams, laukams užsė-tiems žolė, bulvėms ir dar-žovėms. Jos pakerta pagal šaknis kiekvieną augalą ir tada augalas turi sunykti. Kartais atsitinka, kad ši-tos kirmėlės, paveizdan, ku-kuruzus teip išnaikina, kad ukininkai turi po du, tris kartus juos išnaudo sodinti. Tos kirmėlės išsivysto iš kiaušinių, kuriuos tamsiai rudko pataitė padeda vėlyvu vasaros ar ankstyvu rudens laiku. Jaunos kirmėlaitės gyvena arti augalų kelmė-lių, dėl savo mažumo nke-ko nepatėmyjamos. Rude-nio laiku jos nuostolių dar nedaro. Dienos laiku slepiasi žemėje, ant vieno colio gi-liai, o ant nakties išlenda ant žemės paviršiaus, jieš-ko maisto. Iki žiemai užei-nant, jos jau pusėtinai pri-rekia. Žiemos laiku jos gy-vena žemėje giliau, dau-giausiai tokiose vietose, ku-rios yra apaugę žolėmis, angliškai vadinamomis "quack grass". Pavasaryje jos išlenda iš žemės ir pra-

deda savo pjuti, pakirsdam-os javų ir daržovių šak-nis, arba jaunus diegus prie pat kelmelio. Savo pragaiš-tinę darbą jas varo iki pa-bagai Birželio mėnesio ir tada lenda į žemę, kaip lo-vos. Pradžioje Liepos mė-nesio jos vėl pasirodo ir de-da daug kiaušinių, iš kurių vystosi jaunikliai gyvunai.

Išnaikinimui šitų pavojin-gų kirmėlių, kas turi rūpė-ti kiekvienam ukininkui, rei-kia žemę išarti ir išakėti rudens laiku, vėlai, kuomet prasideda gruodas. Tokiu būdu tos bjaurybės, išver-stos ant žemės paviršiaus, sušals. Galima tą patį dary-ti ir pavasario ankstyvu lai-ku, panaudojant akėčias, vadinamas "disc". Ant ma-žesnio žemės sklypo jas ga-lima išnaikinti su pagelba nuodų. Nuodų sutaismui reikia padaryti mišinį, kurs susidės iš 1/2 svaro "paris green", 50 svarų kvietinių pelų ir dviejų galonų van-dens. "Paris green" reikia sausai sumaišyti su pelais. Vandenin įdėti kiek cyporo ir sumaišius, supilti į pir-mąjį mišinį. Sumaišyti vis-ką, kad būtų visas mišinys tirštai miltus. Iš to mišinio reikia padaryti smulkus ku-kulėlius ir tuos išbarstyti ant šviežiai suartos ir iša-kėtos dirvos, prieš pat sėji-mą ar sodinimą javų ar daržovių. Tokiu būdu, kir-mėlės, įsiskodamos ir neras-damos kitokio maisto, grei-tai suės tuos kukulėlius ir tuojaus išstips. Išbarstyti reikia po piet ar prieš vaka-rą, nes tuom laiku kirmėlės labiausiai įsiskodo maisto. Tokių nuodų, perdirbtų į kukulėlius, 25 — 40 svarų užteks vienam akrui žemės.

Ukininkai, kurie darė bandymus su čia paminė-tais nuodais, sako, kad pa-sekmės buvo kuogeriausios; prie kiekvieno nuodų kuku-lėlio rasta 4—5 kirmėlės ne-gyvos.

Apie blėdingumą tų "cut warms" gali kiekvienas su-prasti, kad ir išto, kas jos pakerta šaknis vuogų kru-mams, o kukuruzams, kar-tais, kaip žirkėmis nukerta pagal žemę, arba diegus pa-lieka be jokių šaknų. Jos gyvena ir veisiasi daugiausiai tokiose vietose, kur au-ga įvairios žolės. Ir jeigu jos nebus energiškai naik-i-namos, liks ukininkams skaudžiausia ryškė.

Į ką reikia žiūrėti perkant ukę.

Kas rengiasi pirkti ukę, privalo tēmyti žemiaus pa-duodamus patarimus ir ta-da išeisi gerai.

Rengianties pirkti ukę, reikia atminti, kad ukė tai reikiška tą patį ką išdirbi-mas plytų ar vedimas ko-liekios pramonės. Reikia at-minti pirmiausiai, busian-ti savo kaimynai, yra žmo-nės, su kuriais reiks gyventi teip kaip su prieteliais. Jei-gu apsigyvensi tarpe žmo-nių, kurie bus netaikūs, ne-galėsi atsakančiai vesti ukę. Pasirink tokią vietą, kurioje reikalfui esant, galeitum gau-ti sau darbą. Persitikrink, aplinkukę, kur rengiesi pi-rkti ukę, ar sveikas klimatas ir ar yra geras vanduo. Iš-tirk sąlygas komunikacijos geležinkelio ir kaip brangus persipintimas daiktų (frei-zei). Sužinok, kaip arti ir

kur yra rinkos (marketai), kurie bus reikalingi parda-vimui tavo ukės produktų. Pirk gerą žemę, kad ir bran-geanę, kad turėtum iš jos naudą ir nereikalaudum ap-sidžiaugti vien savo sunkiu darbu.

Kada išpildysi visus šiuos nurodymus ir patarimus, gali būti tikras, kad ukė gausiai tau užsimokės ir busi laimingu. Geresnių vie-tų ukėms patariama įieško-ti Wisconsin ir Michigano valstijose. Daug lietuvių ukininkų šiandien gyvena ukė-se ir jomis džiaugiasi aplin-kėse Scottville, Mich. ir Thorp, Wis.

Kaip padauginti agra-stų krumus.

Turint vieną dikta agra-stų krumą, savo laiku gali-ma iš jo turėti keliolika krumų. Lengviausias būdas šiame reikale yra toks: Ap-link krumą reikia iškasti ne-gilę grabutę, vėliaus kraš-tutinės šakelės jau esančio krumo palenkti skersai gra-butę ir apipilti palenktasias šakeles, žemėmis taip, kad viršunės liktusi lauke ir taip padarius, tais šakeles, kurios žemėmis apipiltos, nupjauti nuo kelmelio, iš ku-rio jos auga. Geriausia tą darbą atlikti rudens laiku, arba ankstyvame pavasario laike. Už kokių dviejų sa-vačių užpiltos žemėmis ša-kelės jau turės savo šaknis. Tada reikia jais atkasti ir pašodyti kur reikiant. Va-saros laike, kada buna sau-sa, tokias naujai pasodytas šakeles reikia tankiai palai-styti ir apipilti smulkiais mėšlais. Pirmais metais nė-ra ką paisyti ant vaisių, bet ateinančiais metais tos ša-kelės turės vuogų gana daug. Tai lengvas ir papra-stas budas.

SVEIKATOS DARŽELIS

Kaip pažinti gerai penimą kudių.

Budas, kad pažinus, ar kudišis yra gerai penimu ir ar jam suteikiamas penas eina į naudą, lengviausiu yra spręsti ant kudišio sun-kumo. Vaikutį visuomet rei-kia pasverti bent kartą sa-vaityje. Paprastai, bent dau-guma kudių, pirmose savaitėse po užgimimo, žu-ga svarumą. Vienok nenus-toja savo svarumo toki ku-dikišiai, kurie yra gerai pri-žiurimi ir gauna užtektinai vandens gerti. Kudišiai, ku-rie gauna atsakančių peną, svarume kyla nuo 4 iki 7 un-cijų kas savaitę. Jeigu sva-rumas ant tiek nesididina, tad greitai reikia pasitarti su gydytoju, ne atsižvel-giant, ar kudišio skilvys veikia gerai, ar ne. Tokiame atsitikime, gali būti, kad motina neturi užtektinai peno, arba pienas neturi už-tektinai maisto, o gali būti ir tas, kad piene įvyksta ko-kia permaina. Tankiu atsi-tikimu yra tas, kad motinos nenormališkumas, išsigan-dimas, nerviškumas ar ki-tokia klūtis atsiliepa ant kudišio sveikatos. Todėl vi-suomet, užtėmijus kudių neturintį reikalingo sva-ru-mo, reikia greitai kreiptis prie gydytojo, klausiant jo patarimų, nes tik gydytojas tame yra tarpininku.

Užgledokit vytureliai...

Užgledokit vytureliai, Dainą sutartinę, Sanjausmingi jūs balseliai Lai kutei' krutinę.

Lai paukštelių balsai skamba Tarp girios medelių, Tegul linksminas drugeliai Tarp margų gelelių. Tegul skamba švelnus tonai Sodnė tarp šakelių Ir lai džiaugiasi tenai širdis, Lietuvos seselių!...

Vyturėlis aušrai tekant, Kelias kuanoakščiausiai, Budina dieną iš miego, Skrysdamas kuotoliausiai.

Suskambus dauso varpeliui, Nubunda paukšteliai, Bunda žmonės, bunda saulė, Bunda ir laukeliai...

Džiaugias, linksminas, ačiuoja, Kad anksti priklė, Šypos skaisti sauluzėlė, Šypos marga gėlė.

Ir sesutė atsikėlus, Bėgą į darželį, Kad prie lupų prisipaushti Rasotą žiedelį.

Bevaikščiojant, besvajojant Po rutų darželį, Vyturėlis čiulba, gieda — Eit rengti kraitelį.

Stakluzėlės subildėjus, Ji linksmai dainuoja, Jai sodelyj geguzėlė, Pritariant kukuoją...

Apie puikų ir jausmingą Pavasario rytą, Apie gražųjį pasaulį; Gamtos surėdytą.

Apie bangas Nemunėlio Ir jojo krantus, Kaip jaunimas ten praleidžia Laimingus laikus.

Kaip ten čiulba, lankštingalėlės Ir kukuoj gegutės; Dabar gailiai rauda brolių Mylimos sesutės!...

J. Svyrunėlis.

X. W. K.—A.

Rusijos piktoji dvasia.

(Tąsa)

pažeminimu carų luomo. Bet išleidimas dukters už našlio Maksimilijono, kurs yra įpėdiniu Vokietijos sostu, yra galimu. Ir šita propozicija atrado prielankumą, bet pasekmės iš to neišėjo.

Poppelis, kaip gudri lapė, matydamas ir suprasdamas, kad kur negalima perskoti, ten reikia palysti, pasiryžo už bilekokią prekę pritraukti carą arčiau savo kaizerio, pasiūlytė sunaudoti visas savo gydrybes ir intrigas, kad kaip nors pradėta motery-stė nenuėitų niekais.

Vokietijos pasiuntinys spriaudžia sa-vo intrigas tarpan popiežiaus ir Lenkijos karaliaus.

Patarlės esama: "Užmiršo jautis, kad jis yra veršiu buvęs". Teip išėina ir su šiuom dalyku. Vokietijos pasiuntinys kaip kada užmiršta, kad viduriniuose amžiuose Vokietijos viešpatystę suartino su Rymo viešpatyste niekas kitas kaip popiežius Leonas III, 25 Gruodžio, 800 m. Poppelis, kaip pasiuntinys nuo krikščioniško valdono, kurio "ciesoriaus" titulą perstatyda-mas popiežiui, nesigėdėjo, apart stačiat-iškiško rusų caro, pažeminti sykiu ir popie-žiu, bile tik tas visas išėitų naudai jo kai-zeriui, kad tik jį išaugtinti ir perstatyti kaip vienatinį karaliaus titulų dalintoją visoj Europoje. Vedamas nteisingų gudry-bių ir politikavimų, Poppelis, kad tik atsie-kti savo tikslą, kad kaip nors privedus ca-rą prie nusizeminimo prieš kaizerį, naudo-ja įvairias priemones, o kad tos aikštėn neišeitų, jis pasiūlo carui kaip didžiausį sekretą, kas aiškiai matoma iš toliausio aprašymo minėtame žurnale, kur rašoma:

Trečiojo audencijoj ir paskutinėje, Po-ppelis su didžiausiu pasitikėjimu didžiam kunigaikščiu (Ivanui III), prie liudyjimo keturių akių, pastatė įdomią propoziciją. Po karštam meldimui, kad tas liktųsi slap-tybėje, nes kitaip būtų pavojus jo gyvybei, jis toliaus kalbėjo carui šiteip: — Girdėjo-me, kad Tu, didis valdone, prieš kiek me-tų esi išsiuntęs pasiuntinius pas popiežiu, su prašymu, kad tau būtų suteikta vaini-kas karaliaus tavo viešpatystėje. Girdėjo-me teipgi, kad Lenkijos karalius tam buvo labai pręšingas ir todėl išsiuntė savo pa-

siuntinius su dovanomis pas popiežiu, ka-popiežius neišpildytų tavo reikalavimo. Męs Jusų Didybei paaiškinti norime, kad tokiuose dalykuose, ar tam panašiuose, po-piežius neturi jokios galės ir todėl negali išpildyti tokių ir tam panašius prašymus; popiežiaus valdžia yra tikrai ant dvasiški-jos; ant karalių ir kunigaikščių yra val-džia tik vieno Rymo ciesoriaus, kuriuomi yra Vokietijos kaizeris. Jeigu jūs didybė geidžia, tad aš noriu liktis Jūs ištikimu tarnu ir tarpininku pas ciesorių, kad Jūs didybės pageidavimas išsipildytų. Aš tą noriu atlikti slapybėje ir su pasitikėjimu Jūs Didybei ir pasistengti, kad Jūs Didy-bės garbei niekas nepakenktų. Su karštu meldimu, kad viskas liktųsi slapybėje, Po-ppelis užbaigė savo patarimų kalbą pas ca-rą.

Čia tai ir matosi gudroji Poppelio po-litika, kurioje aiškiai matoma, kad "du metai tam atgal", kaip darsiznota, kad lenkai buvo priešingi karaliaus vainikui, kurio geidė Rusijos caras.

Caras atmeta pasiūlymą kaizerio, kad priimtų karaliaus vainiką.

Kaipo ypatingą pasitarimą Pop-pelio, caro priimta su malonumu, bet su kunigaikščių honoru, atmesta pasiulytas paaugstinimas užrubežinio pavaldinio. Ca-ras su pasididžiavimu pasakė: "Męs, iš Dievo malonės, gyvename savo viešpatys-tėje ir kaip iki šiol netroškome niekieno paaugstinimų, teip ir dabar netroškame".

Poppelis girdėdamas tokį atsakymą, nedrįso daugiau savo propozicijos statyti carui.

Poppelis bijosi grįžti per Lenkiją.

Poppelis įskundęs lenkus carui, nedrį-so grįžti namo per Lenkiją, ir kaip rašo-ma, grįžo per Švediją, bet kelionėje susir-go Luebecke. Po trijų savaičių sirgimo, jis prašė kaizerio leidimo, keliauti į Nuenber-gą, dėlei pagerinimo sveikatos. Nuenberge pagrįžęs prie sveikatos, iš ten iškeliavo 18 d. Birželio, 1490 metuose ir savo tarną, Jo-ną Seider, išsiuntė į Maskvą, kuriam pa-liepta pakviesti caro pasiuntinius pas kai-zerį.

Poppelio užmegsti ryšiai laikosi iki visavietinės karės.

Poppelis, sunaudojęs visus savo pro-gumus ir, jausdamasis, kad dalykai prade-da krypti ne pagal jo pageidavimą, kad ca-ro širdį suminkštinti, savo pasiuntiniui įdavė nuvesti tris Lušis, kaip dovanas carui. Caras pasiuntinį priėmė, bet išsižeidė dovanomis id jį nepriėmė, savo pasiun-tinius pas kaizerį vienok nusiuntė ir nuo tada prasidėjo tarp Rusijos ir Vokietijos prietelystės ryšiai, kurie per 400 metų bu-vo geriausiuose prietikiuose, net iki šiadi-ninės, visavietinės karės.

Vokiečiai giriasi, kad jie Rusijon įnešė kultūrą.

Poppelio užmegsti ryšiai tarpe Rusijos ir Vokietijos buvo ne vien politikos reika-luose, bet ir kultūros, kadangi, anot minė-to žurnalo, tas viskas buvo kodidžiausia nauda Rusijos viešpatystei, nes: Pirmiaus Rusija neturėjo jokių kasyklų. Bajorija turėjo rupinties šalies pramone. Bet nuo amžių, kaip Karamsin pasakoja (VI.177), šiaurinėje dalyje Rusijos viešpatystės alė-pesi žemėje dideli turtai. Po ištirimui tų kraštų, Ivanas III pasigedo prityrusių kal-nakasių. Gavo juos iš Vokietijos. Jau an-truose metuose po pasiuntintystės Poppelio, 1491 metuose, iškeliavo du vokiečiai, Jo-hann ir Viktor sykiu su Andriumi ir Vasi-lium Boltlin iš Maskvos, įieškoti sidabro sluogsnių. Po septynių mėnesių, minėti vy-rai sugrįžo, parnešdami naujieną, kad su-rado turtingus vario sluogsnius, besitesian-čius per 10 verstų tolumo. Buvo tai didelė naujiena didžiam kunigaikščiu, carui, ku-rio paliepinu tuojaus pradėta mušti pini-gus iš locono vario ir sidabro (Karamsi VI 177).

Vokiečiams tas kultūros žingsnis tuo-met nebuvo teip svarbiu, bet jiems buvo svarbiu tas, kad jie susipažino su nauja šalia.

Vienok, kaip pasirodo to paties žurna-lo aprašyme, leidinyje Spalio mėnesio 1915 m., vokiečiai nelabai praturtėjo ir tiūmi pasiganėdinimu, kad atrado Rusiją, nes:

Ant žemlapio, vadinamo žemės obu-liu (Erdopfel), Martyno Behaimo, iš 1492 m., Rusijos valdono skamba: Maskvos Ku-nigaikštis (Herzog von Moscka) ir neturi jokio papuošimo ant žemlapio, kaip kad kaimyniškų viešpatysčių tuom laiku buvo pažymėti valdonai.

Praslinkus 15 metų, vokiečiams Rusi-ja dar nebuvo gana aiški, nes, kaip toliau (Toliaus bus)

Nedėdienio Pasiskaitymai

Dėdulė

Kodėl lytaus lašai yra apvalūs ir kiti dalykai.

Lytaus lašai yra apvalūs iš tos pačios priežasties, iš kurios žemė apvali, o ypač, kad žemės kamuolys priklauso lygsvarai pritraukimo jėgos. Jeigu einasi mums apie didelį kūną, pavyzdžiu kaip mūsų žemę, tai jos veikiantioji jėga yra jėga gravitacijos, arba sunkumo. Vienok, kad čia turime reikalą su mažomis jėgomis, tad turime žinoti, kad ten pritraukimo jėgos irgi yra mažos.

Dabar palikime savo tėmą ant valandėlės ir išieikime į kitą kambarį, prie chemijos. Patarlė sako, kad "aktyvumas tai pirmas žingsnis į pėklą", bet išrodys teisingiau, kad pasakysime, jog aktyvumas bus pirmu žingsniu prie žinių. Nektarą mažas vaikas sugadina dailiausią bovylą aktyvumo traukiamas, kad sužinotų kaip jis yra subudavotas. Panašaus aktyvumo mokslininkai yra vedami. Praeityje jie žingėdavo ir duodavo sau klausimus iš ko pasaulis subudavotas. Pradėjo tyrinėti, pradėjo persitikrinti ir galiausiai susekė, kad visas dalinasi ant smulkių dalelių.

Vėliau žmonės radosi geidimai, kad visokią medagą pakeitų auksu. Nepasisekė jiems savo geidimus išpildyti, nepasisekė viską į auksą paversti, vienok išrado budą sutvėrimui chemijos. O pasekmės tyrinėjimo tu mokslininkų davė žmonėms didelę pagalbą įvairiose pramonės šakose. Mokslininkai išrado daugiau negu 70 teip vadinamų pirmųjų, iš kurių susideda visas, kas randasi ant mūsų žemės. Tomis pirmenybėmis mes galime paminėti auksą, sidabrą, šviesą, geležį, gazą ir t. p. Smulkiausias daleles tokių pirmenybių mes vadiname atomais. Iš tų pirmenybių visas parėjo, ką šiandien turime pasaulyje. Geriausia mums pažįstamas vanduo nėra pirmenybė, nes vandenį atidavė jį smulkias daleles, tose dalelėse jau neraišme vandens. Vanduo dalinasi į du atomus gazo vadinamo hidrogeno ir vieną atomą egzigeno. Tokia smulkė dalelė vadiname molekule, tad molekulas yra smulkiausia dalelė į kokias galime padalinti kokį nors kūną arba ir gazą. Neseniai rašė laikraščiuose Rudolphas Hunter iš Philadelphia, apie išradimą budo dirbimui aukso su atomų pagalba. Jeigu tas būtų teisybė, tai pasirodytų, kad pirmesnių mokslininkų tvirtinimai nesutinka su teisybe kas link pirmiau minėtų dalykų paskirstymo. Yra toki, kurie tikrina, pasiremami observatiškais faktais, kad yra tik viena pirmenybė, kuri vadinama pra-permenybe, iš kurios kitos tik vėliau išsidirbo.

Dabar-gi, kuomet jau mažum žinome kas yra molekula, galime grįžti į pirmesni kambarį. Tarpe smulkiausių dalelių bent kokio kūno, randasi jėga, kuri tas daleles pritraukia, jėga vadinasi molekuriška arba tarpdalinė. Tą mums išaiškina kasdieniniai apsirai-

škimai. Kad tos jėgos nebutų, kiekvienas kūnas, pameš rankon, perlūžtų, sutrupėtų, nes nėsant jėgos, neturint jį ką atsiremti turėtų nupulti ant žemės. Molekuliškoji jėga yra toli didesnė negu sunkumo jėga, bet veikia tik ant trupos valandėlės. Kiekvieną kartą išpuolanti tokia jėga, visuomet yra atkreipta į vidurį, teip, kad lyg ten ją kas trauktų trauktų. Bet, kad kiekvienas kūnas neturi savyje valdomos galės, tad kiekviena jėga arba kombinacija jėgos reikalaujanti kiekvieną kartą, savo judėjimu tokią jėgą pasidribs. Kuom didesnė jėga, tuom ilgiau vidurinė jėga reikalaus, kad visos dalelės augščiausiai susiglaustų prie vidurio.

Tokių būdų senovėje buvo dirbami šruotai. Sutarpin-tas švinas buvo liejamas žemyn iš labai augštai. Pirmiausia tas švinas turėjo eiti per tam tikrus sietus, kad pasiskirstytų į smulkias daleles, kurių reikalavo šruoto didumas. Per sieta pasiskirstę dalelės tokio švino, pildamos žemyn, pasidarydavo apvalios, ačiū visapusišiam molekulių spaudimui.

Vienok, kad į šitą lošį įeina dideli kūnai, nepaskirstyti į mažas daleles, tad jėga sunkumo šiam lošiai didelę rolę, nes veikia dideliame tolyme ir ant didelio plokštumo, kuomet pritraukimo jėga turi kur-kas siauresnius rubežius, reiškia, veikia ant daug mažesnio plokštumo. Jeigu kokį sunkų daiktą parimsime, sakysime, lenta, daleiskime, tik viduriu lentos, tai lenta tuojau suluš, nes sunkumo jėga bus daug tvirtesnė, negu ta jėga, kuri laiko lentos tas daleles kurios yra liuosos nuo sunkumo jėgos.

Kiekviena dalelė prie savęs pritraukia daugybę anos protarpinės jėgos arba molekulių, tie vėl sutraukia savo artumus kaimynus. Ant pavyzdžio, kokiam galime sau persistatyti lašą vandens, sulyginus jį su pritraukimo jėgos tokiu pat lašu, pasirodys pritraukimo jėga labai didelė, nes iš sau lygaus didumo lašo vandens, padarys jį pailgu, pavidale kulkos. Teip lygiai, jeigu pasėmę šaukštą vandens iš bokšto jį lietume žemyn, vanduo, pasiskirstęs į daug dalių, ant žemės nupultų pavidale vandeninių kulkų, teip-pat, jeigu mes galėtume iškelti oran visą oceaną, tas tuojau pasidarytų į vieną galą smailesnis, lyg kulka, bet tame ačiū tik spaudimo jėgai, o ne pritraukimo.

Neužtenka dar to, kad visos planetos būtų pailgos, į vieną galą smailes, lyg kulkos. Jos tą pavidalą priėmė tik todėl, kad kitokio priimti negalėjo, teip kaip negali tokio pavidalo priimti akmuo paristas pakalnen, kurs turi risti aplink save žemyn. Teisybė, planetos nėra kulkos pavidalo, nes ant jų veikia išlaukinė jėga, kuri šiek-tiek permainė jų išveidą. Žemė, kuri sukasi aplink savo ašį, gamina išlaukinę jėgą. Kitos atmainos pasidaro iš pūsės saulės pritraukimo ir kitų planetų teipgi. Kometų vienas galas panašus į kulka, nors manoma, kad kometos susideda iš mažų kūnų, panašių į meteorus. Tas visas greitas sukimas visų kūnų, į visas puses gali ramiai sau judėti, o kad pasidribs iš savęs kulkos pavidalą, tai tą budą matome pas bites, kuomet jos spiečiasi. Bičių spiečius kuomet lekia, labai panašus į kulka.

Sis-tas iš augalų gyvenimo.

Vienas iš svarbiausių atidengimų augalų gyvenime, kurs vadinasi "mendelizmu", turėtų būti žinomu kiekvienam inteligentiškam žmogui.

Aprašymas, kurį "mendelizmu" vadiname paeina nuo Grigoriaus Mendelio, paeinančio iš tėvo kaimiečio, Austrijos, — miniko ir opato iš Brunn klostoriaus. Šitas minikas buvo daržininku ir nuo savo jaunystės, visas savo liuosas valandas buvo pašventęs augalams, kuriais pirmiausia tik gėrėdavosi, o vėliau pradėjo žingėdauti jų gyvenimu ir jį tyrinėti. Jis numirė 1882 metais ir tik 17-tuose metuose po jo mirimo, mokytį vyrai atkreipė atydą į jo paliktus raštus iš jo darytų tyrinėjimų augalų gyvenimo, kuriuose atrastus užrašuose pažymėjimus, vadino svarbiausiu atidengimu paslapčių mokslo plokštumo. Ir nuo to laiko Mendelio vardas likosi garsiu, kaip mokslininko.

Kas yra tas Mendelio atidengimas, arba kaip kur vadinamas "mendelizmu"? Mendelis ištyrė žirnių ypatybes, kurios lyginasi ypatybėmis žmonių. Pradėjo savo tyrinėjimą giliau. Jis sukryžavojo dviejų rūšių žirnių augalus ir juos tyrinėjo. Teip sukryžavojo virkščią didžiųjų žirnių su virkščią mažosios rūšies, vadinamus karolinių žirnių. Pirmutiniuose tyrinėjimuose šitų dviejų rūšių žirnių patėmta didelės atmainos. Išrodė, kad jie būtų, lyg gyvūnai, dviejų lyčių, iš kurių jaunesnė veislė platinosi ramiai, be jokių kliūčių, teip kad su laiku iš tų dviejų rūšių pasidarė tik viena, atskira rūšis, nes virkščios ir lapai buvo didžiojo žirnio, o ankštis ir grūdai — karolinio.

Galima sau perstatyti džiaugsmą ano Mendelio, kurs patėmijo savo tyrinėjimo vaisius. Gali būti, kad jis manė sau, kad pati gamta jam atidengė tokias augalų paslaptis, nes jis jas pamatė visai netikėtai, kapdangi darydamas savo bandymus, tyrinėjimus, visai neturėjo mintytę to ką jis patyrė. Bet jis tuomi nepasigandino ir ant to neapsis-

stojė, bet tyrinėjo toliau. Kuomet toliau tyrinėjimai parodė kitą paslaptį, tai buvo jau antra knyga mokslo sirtyje. Dabar jau karolinio ir didžiojo žirnio maišyta generacija virto vėl į karolinio veislę. Viena virkščia didžiųjų žirnių turėjo savo locnus lapus ir ankštis ir grūdus, o antroji, karolinių rūšies virkščia vėl turėjo savo locnus lapus ir grūdus, kaip, kad pirmiau Reiškia, žirniai sugrįžo iš maišytos veislės į savąją. Tas viskas Mendeliui įdavė augalų slaptųjų raktą į rankas, kurs jį privėdė prie šio persitikrinimo:

Jeigu dviejų rūšių suartinti vieną su kita, abidvi su atskirais charakteriais, tai viena rūšis savo charakteriu visuomet pervirsis kitą. Reiškia, kad kokių nors slapto būdu, savo charakteriu pergali kitą ir to visko pasekmėmis buvo, kad silpnasis charakteris turi žuti ir todėl vėlesnė veislė lieka pusėje tvirtesnio charakterio. O vienok, nors paviršutiniai negalima žiūrėti, bet, kad ir silpnasis charakteris, kaip rodosi, žuva, visgi teip nėra, reiškia, jis visai nežuva, tik pasiduoda tvirtesniam ir todėl silpnosios jėgmės yra sunkiai patėmijama; prileisti galime, kad jeigu tvirtesnio yra 3 dalis, tai silpnosios tik 1/4 dalis, ir todėl, jeigu del aiskumo, kad su 3/4 kokios stiprios rugšties sumaišysime 1/4 kitos, silpnos rugšties, tad patėmsime tik pirmosios ir kvapą ir veikimą, nors čia bus du charakteriai, tik vienas labai nežy-mas.

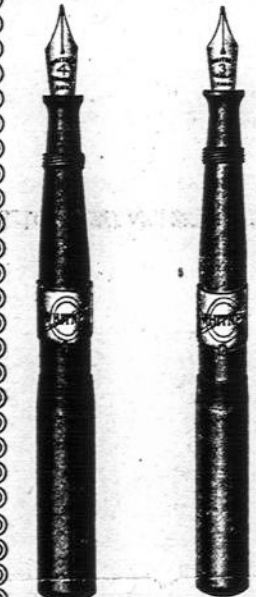
Dar vienas pavyzdys geriau išaiškinantis dalyką. Viename iš savo tyrinėjimų, Mendelis, panaudojo šiokią metodą, prie suvienijimo žirnių virkščių, kur jis sukryžavojo virkščią geltonų žirnių su virkščią mėlynųjų. Geltonųjų žirnių veislės charakteris buvo tvirtesnis, kada mėlynųjų charakteris buvo 3/4 silpnas. Teip užvūnai, dviejų lyčių, iš kurių jaunesnė veislė platinosi ramiai, be jokių kliūčių, teip kad su laiku iš tų dviejų rūšių pasidarė tik viena, atskira rūšis, nes virkščios ir lapai buvo didžiojo žirnio, o ankštis ir grūdai — karolinio.

Dalykas aiškus, bet nevisuomet aiškiai suprantamas. Kas čia yra pasakyta, tai yra tik maža dalelė ir tai tik paviršutinė, Mendelio tyrinėjimų arba mendelizmo. Kas žingėdautų tolesniais aprašymais Mendelio mokslų patyrimų, tam patartina skaityti knygas ir laikraščius, kuriose yra panaudota dalykų aprašymų apie augalus ir jų veislių persimainymus.

AUKŠINĖS PLUNKSNOS

Laikandis savyje rašalą, yra dabar plačiausiai vartojamas ir tai vienas iš parankiausių rašamųjų įrankių. Todėl visi jas ir perka. Bet jei nori turėti tą parankųjį dalyką, niekad nebandyk pirkinėti pigių, kurios yra paroduodamos po 25c., 50c., \$1.00 arba, kad ir \$1.50, nes bus veltas pinigų išmetimas ir tos plunksnos niekad gerai rašyti negal, nes jos padarytos tik del apgavystės. Ir todėl noredamas turėti gerą plunkną, nepirk pigesnę, kaip \$2.00 ir tai tik šios kompanijos, nes bėgyje 3 m. daug esome mes jų pardavę ir visi mūsų viengentiai kostumieriai yra patenkinti ir užgandinti.

PREKE
Nuo \$1 iki \$10.00.

GAUNAMOS
"DIRVOS"
Knygyne
2004 ST. CLAIR AV.

A. URŠAITIS
seniausia
LIETUVIŠKA
BARBERNĖ

Pas mus ilgai nelauksi, nes greičiausiai ir geriausiai atliekama darbas tai pas mus.

2271 St. Clair Ave. N.E.

REIKALAVIMAI.

REIKALAUJU ADRESŲ

Visi lietuviai evangelikai liuteronai, gyvenanti Cleveland, Ohio. yra širdingai prašomi prisijusti man savo teisingus adresus. Kas prišys man savo ir savo draugų adresus, tam busiu labai dėkingas.

Kun. J. J. D. Razokas,
713 W. 17th Place,
Chicago, Ill.

Reikalingas Zecaris, kuris, yra gerai apsipažinęs su zeceryste ir kitais spaustuvių darbais.

Atsišaukite į "Dirvos" administraciją.

2004 St. Clair Ave.
CLEVELAND, OHIO.

"Dirvos" Agentai

Pas kuriois galima visados užsiskyti "DIRVA" ir užsimokėti prenumeratą.

BENTLEYVILLE, PA.
B. A. Matukonis, P. O. Box 268.

HOMESTEAD, PA.
M. Vaikūnas, 411 Ann St.

SHENANDOAH, PA.
T. P. Kristanaukas & Co. 102 East Centre st.

"Draugas"

Vienintelis pigiausias Lietuvių Katalikų

DIENRAŠTIS

"DRAUGAS" duoda daug žinių iš karės lauko, pasakoja, kas dedas nelaimingoje mūsų tėvynėje Lietuvoje, skelbia idomiausius atsitikimus iš viso pasaulio. Žinios paduodamos knogreičiausiai.

"DRAUGAS" remia, stiprina lietuvių katalikų draugijas, rūpinasi jų reikais.

"DRAUGAS" kelia tautišką susipratimą, platina katalikiškai lietuvišką kultūrą.

"DRAUGAS" rašomas aiškia ir visiems suprantama kalba.

"DRAUGAS" metams tekaštuoja tik \$3.00, pusei metų \$1.75. Čikagoje, siunčiant paštą, metams \$4.50. Nuo vaikų ir nuo agentų perkant atskirais numeriais po 1c.

Užrubežyje "Draugas" dienraštis metams \$6.

"SAVATINIS DRAUGAS", Metams kaštuoja tik \$1.50.

Atskiras numeris po 3c.

Visais reikalais kreipiantis adresuokite:

Draugas Publishing Co.

1800 W. 46th St. CHICAGO, ILL.

Tinkamiausias lietuviams laikraštis yra "DARBININKAS"

"DARBININKAS" eina utarninkais, ketvergais ir su batomis.

"DARBININKAS" paduoda daug žinių iš darbo lauko, apie unijas, apie darbininkų judėjimą.

"DARBININKAS" paduoda daug straipsnių, naudingų darbininkams pasiskaitymui, rašytų pačių darbininkų.

"DARBININKAS" paduoda svarbiausius nuotikius visame pasaulyje, indomiausias žinias ir žingėdžiausias atsitikimus.

"DARBININKAS" visuomet turi smagių, gražių eilių, dailių vaizdėlių ir apysakėlių.

"DARBININKAS" visuomet turi viso to, kas darbininkui svarbu, naudinga, indomu ir suprantama.

"DARBININKAS" puolatai išleidinėja knygėlių, kurios dailumu, gražumu, turiningumu, pigumu viršija visas išleistuves.

Skaitykite ir platykite "Darbininką" ir jo leidinius. Prenumeratos kaina: tris kartus savaitėje metams \$3.00; pusmečiui \$1.50; vieną kartą savaitėje, užsisakant tik subatinius 8 pusl. numerius, metams \$1.50, pusmečiui 75c.

Adresas:

"DARBININKAS"
242 W. Broadway, So. Boston, Mass.

"DIRVOS" SPAUSTUVĖ

Atlieka Visokius SPAUDOS DARBUS

MUSŲ SPAUSTUVĖ SPAUSDINA knygas, konstitucijas, plakatus, cirkuliorius, visokias kvitas, laiškas, antgalvius, kopertus, tikietus, vizitines korteles, ir t.t. Kadangi mūsų spaustuvių įrengta sulig naujausios mados mašinomis ir raidėmis, todėl ir spaudos darbus atliekame dailiai, greitai ir pigiai

Siųsdami užsakymus adresuokite šitaip:

"DIRVA"
2004 St. Clair Ave. Cleveland, O.

J. Alekna ir V. Bukauskas

— NAUJA —

Mėsos ir Daržovių
KRAUTUVĖ

Išvežiojam užsakymus į visas dalis miesto.

6712 SUPERIOR AVENUE N. E.

VIETINĖS ŽINIOS

Savaitinis Kalendorius

Rugsėjis

9 S. — Sergijaus
10 N. — 13 Ned. po Sek.
11 P. — Jackaus
12 U. — Gvidono
13 S. — Eugenijos
14 K. — Kryžiaus paaug.
15 P. — Sop. širdies šv. M.

Buvo paroda ir vakaras su programu. Po vasaros karščių ir ilgo poilsio, Clevelande prasidėdavo vakarų renginiai. Pirmutinis vakaras, kurį surengė draugystė L. S. K. Šv. Kaz. Gvardija, apvaikščiudama suka ktuves 10 metų savo gyvavimo. Asibuvo 3 d. šio mėnesio. Apvaikščiojimo iškilmė prasidėjo ryte 8 val., nuo Popovičiaus svetainės ilgą juosta kareivių ir civilų draugysčių, lydinčių dviem lietuviškiems benam, maršavo į Šv. Jurgio bažnyčią ant pamaldų. Po pamaldų, išėjus iš bažnyčios, dalyvavusių draugysčių pirmininkai trumpomis prkalbomis sveikino, L. S. K. Šv. K. Gvardiją. Moterų dr. t. S. P. M. Aušros Vartų, paaukavo gražų gyvūnų gėlių vainiką. Apart aukščiausių minėtų draugysčių, apvaikščiojime dalyvavo ir D. L. K. Vitauto Gvardijos kareiviai, raiteliai ir pėstininkai.

Po pietų, Germania Vorwaerts svetainėje prasidėjo programos. Čia reikia pažymėti vieną įsigyvenusią clevelandiečių tarpe ydą — pasivėlinimą. Iš anksto buvo garsinta, kad programos prasidės 3 val., o susirinkus publika turėjo laukti iki 4.15. Tai jau ne pirmas sykis. Vertėtų draugystės, kurios rengia vakarus, pasistengti laiku pradėti programą, nes publikai sunku yra laukti. Programą vedė p. J. Maksimavičius, kuris visų pirmiausiai pristatė pratarė kelis žodžius vietinį kleboną, kun. J. Halaburdą, kuris trumpa kalba nupiešė L. S. K. Šv. Kaz. Gv. pasidarbavimą. Po prkalbų pasirodė scenoje L. Vyčių 25 kp. choras, kuris deriguojant p. V. Greičiui sudainavo dvi dainas: "Pasišėjau žalią rutą" ir "Karė". J. Skripkauskaitė padėkavo eiles "Aš myliu". Po deklamacijai C. L. T. choras sudainavo: "Svečių giesmė". V. Ignatavičiūtė, akomponuojant p. Kramp, sudainavo solo "Serenadą". Po tam buvo perstatytas kalbėti plačiai žinomas veikėjas, mokytojas p. M. Šalčius, Jis savo prkalba nupiešė dabartinį Lietuvos padėjimą. Sakė, kad lietuviai jau yra pribrendę ir kad savo kalba, apsiėjimais ir tiesomis gali stovėti lygiai su kitomis kulturingomis tautomis. Ragino visiems išvien dirbti, mesti šalin netikusią politiką, koliojimus ir partijas, o bendromis jėgomis veikti Lietuvos atbudavimui. Ypač užgavo publikos jausmus gerbiama kalbėtoja žodžiai: "Ką jaustų lietuvys, kad pamatytų savus kareivius maršuojant po Gedemino kalnų". Padaręs pertrauką žadėjo dar pakalbėti. Po prkalbų vėl tęsėsi programos.

V. Ignatavičiūtė padainavo solo "Atsiveikiminas". M. Mačiutukė deklamavo "Oda, į jaunimą". S. Greičienė akomponuojant p. V. Greičiui padainavo solo "Mylėk, o sviets bus mūsų" ir

"Ak! skausmai meilės" Už puikų padainavimą buvo įteiktas gėlių buketas. Pasakui C. L. T. choras padainavo "Baublys" ir II Berneli šiokis, Br. Skripkauskaitė deklamavo "Tėvynė", Vyčių kvartetas sudainavo "Jau sugrįžtu", S. Greičienė ir A. Bagdonas sudainavo duetą "Teklytė ir Pranulis". Programė dalyvavo ir du vietiniai kalbėtojai: M. Rusiackas ir J. Brazaitis. Iš Rusiacko kalbos patėmyti reikia žodį "jubilejų", kurį vartojo vietoje sukaktuvių. Jubilėjus yra tuomet, kuomet sukanka 25 ar 50 metų.

Ant galo vėl scenoje pasirodė p. M. Šalčius. Paskutinėje savo prkalboje teip jausmingai papasakojo savo matymus nuteriotoj Lietuvoj, kad publika verkė. Ragino, kad šiame vakare kas kiek galėdamas paaukautų nukentėjusiems nuo karės. Aukų surinkta 134 dol. 14c., kurios paskirta: pusė L. Gelb. Fondui ir kitą pusę Tautos Fondui. Vienas doleris buvo aukautas Autonomijos Fondui. Pasišėjus prkalbai. C. L. Tautiškas Benas, visiems sutojus, atgrajino tautišką himną.

Apilamai emus programas buvo išpildytas puikiai, tik reikia chorui patėmyti, kad pradedant programą neatgieda Lietuvos himno. Svetainėje tvarka buvo nepavizdinga, nes rankų plojimui ir trypinimui nebuvo galo. Šiaip viskas gerai pavyko.

Visa virtinė svečių. Užstojus vėseniam orui, vietos lietuviai sujudo rengti vakarus, o su tais ir prkalbais, kurie kviečiama sveitimi kalbėtojai. Buvus čia p. M. Šalčiui, girdisi, kad ateinančiame nedėdienyje lankysis profesorius K. Šliu pas. Jam, rodosi, prkalbas rengia 14 kp. SLA. Ant tos pačios dienos, girdėtis, tariamasi pasikviesti už kalbėtoją p. A. Strikui, medicinos studentą iš Pensylvanijos universiteto, kurs dabar yra Chicagoje. Apie 16 d. šio mėnesio bus prkalbos Mirtos giedorių draugijos, kuri kalbėti pasikviečia Dr. Baltrušaitienę, iš Pittsburgo.

SLA. 8 apskričio vakaras. Labor day dienoje atsibuvo SLA. 8 apskričio vakaras. Kalbėjo 14 kp. SLA. organizatorius J. J. Žilinskas ir mokytojas Šalčius. Buvo plačiai žinomas veikėjas, mokytojas p. M. Šalčius, Jis savo prkalba nupiešė dabartinį Lietuvos padėjimą. Sakė, kad lietuviai jau yra pribrendę ir kad savo kalba, apsiėjimais ir tiesomis gali stovėti lygiai su kitomis kulturingomis tautomis. Ragino visiems išvien dirbti, mesti šalin netikusią politiką, koliojimus ir partijas, o bendromis jėgomis veikti Lietuvos atbudavimui. Ypač užgavo publikos jausmus gerbiama kalbėtoja žodžiai: "Ką jaustų lietuvys, kad pamatytų savus kareivius maršuojant po Gedemino kalnų". Padaręs pertrauką žadėjo dar pakalbėti. Po prkalbų vėl tęsėsi programos.

Praregėjo po 12 metų. N. Millar, gyvenantis po No. 1391 prie Russel Road, kurs prieš 12 metų buvo netekęs akų šviesos, pereitos subatos dieną, sėdėdamas ant gonkelių, praregėjo. Jis teikė daugelį dalykų, kurių

DR. J. ZWICK, LIETUVISKAS GYDYTOJAS.

1935 St. Clair Ave. N.E.
(Ant kampo St. Clair ir East 26 gatvės)
Ant Pakličio Aptiekos.

OFISO VALANDOS:
Ryte: nuo 9:30 iki 10:30.
Vakare: nuo 6 iki 7:30.
TELEFONAI:
Cay. Cent. 4236, Bell Prosp. 879.
Gyvenimo Telefonas:
Fisc. 1558-4

Draugystės, kurios turi "Dirvą" už Organą.

Valdyba Dr. D.L.K. Vitauto Gvardijos, po priegloba šv. Petro, Cleveland, Ohio.
Pir. J. VERSIACKAS, 8125 Korman Ave.
Vice-pirm. F. SAUKEVIČIUS, 1115 E. 68th Str.
Nut. rašt. S. BINKIS, 615 E. 97th Str. N.E.
Izd. rašt. A. REMEIKA, 824 Sovinski Ave.
Izdin. M. SAUKEVIČIUS, 3815 Kelly Ave.

Vadas ir Komandierius
K. SAIMONAS, 548 E. 14th Str.
Kapiton. J. KILKAUCKAS, 5816 Kelly av.
Kapiton. J. SABALIAUSKAS, 615 E. 97th Str. N.E.
Lutnantas J. ŠUKYS, 615 E. 97th Str. N.E.
Oficerius J. MAČIULAITIS, 2903 Hamilton av.
Oficerius J. T. NEURA, 2202 Hamilton av.
Fetib. M. ABUKAUSKAS, 2052 Hamilton av.
Signalistas
M. GRUODIS, 2011 Hamilton Ave.
Mėnesiniai susirinkimai atsituba kiekvieną mėnesį, ketvirtą nedėdienį, 2 val. po pietų Knaus svetainėje, 6131 St. Clair ave.

Kiekvieną mėnesį atsituba 2 sykų praktiki. Pirmą Utarninką ant Jairo Hale, 6004 St. Clair ave. ir kiekvieną pirmą Ketvergą ant Knaus Hale, 6131 St. Clair ir 62 gatvės.

Valdyba Lietuvos Sūnų Kareivių šv. Kazimiero Gvardijos, Cleveland, Ohio.
Pirm. J. MAKSIMAVYČIUS, 152 E. 36th Str.
Vice-pirm. F. BARANAUSKAS, 3816 Kelley av.
Nutar. rašt. J. POVLONIS, 5915 Dibble Ave. N.E.
Fin. rašt. CIP. SELICKAS, 6202 Healey Ave. S. E.
Izdin. J. MISKINIS, 1532 E. 33th Str.
KARIŠKA VYRIAUSYBĖ:
Kapiton. J. RAKAUSKAS, 7028 Superior Ave.
Oficeriai:
P. SARKAUSKAS, 1301 E. 55th Str.
J. MAKSIMAVYČIUS, 1542 E. 36th Str.
J. ŠUTRIS, 1088 E. 79th Str.
J. URŠAITIS, 1448 E. 33rd Str.
J. GAIDELIS, 1402 Oregon Ave.
Signalistas
J. ŠALČIUS, 1299 E. 41st Str.
Mūstro praktikos atsituba kiekvieną mėnesį trečiame Utarninke, nuo 7:30 vakare. Jaites Svetainėje, 6004 St. Clair Avenue N. E.

Mėnesiniai susirinkimai atsituba kas antrą utarninką kiekvieną mėnesį nuo 7:30 vakare, ant Stockes svetainės, 921 St. Clair Ave.

Valdyba Draugystės šv. Kazimiero Karaliaičio Norwood, Mass.
Pirm. JURGIS VERSIACKAS, 1184 Wash Str.
Vice-pirm. KLEM. SPIRIDAVIČIUS, 1025 Washington Str.
Prot. sekr. ADOL. KAVOLIAUSKAS, 1167 Washington Str.
Fin. sekr. JON KAVOLIAUSKAS, 13 Luis Ave.
Izdin. JUOZAS AKUNEVIČIA, 22 Dean Str.
Marsalka JONAS VILKIŠIS, 1102 Washington Str.

Draugijų Reikalai.

C. L. Teatrališko Choro draugystė laikys savo mėnesinį susirinkimą pamedėlyj, Rusp. 11 d. 1916 m., 7:30 vakare. Žvaigždės svetainėje, 2041 Hamilton Ave. Norėdami įstoti į šią draugiją, malonėkite atsilankyti į susirinkimą nes nauji nariai priimami tik ant draugijos susirinkimų.

PRAKALBOS!
Nedėlio, Rugsėjo 10 d. 1916 m., 14 kp. S. L. A., rengia prkalbas, Popovičiaus svetainėje, 2539 St. Clair ave., Prasidės nuo 6:00 vakare. Išang 10c. ypatai.
Kalbės K. Šliupas ir Albertas Strikulis. Todėl užkvičiame visus lietuvius ir lietuviškus atsilankyti, nes bus puiki progą ko nors geresnio ir naudingiesio išgirsti.

Komitetas.

PARDAVIMUI.
Pardavimui, namas, labai puikus 8 kambarių, namas dėl vienos šeimos. Parsiduoda ant išmokėjimo, arba išsinoma ant kitokios savasties. Ant Eadna Rd ir Broadway.
L. Bednarski, 2110 Prospect Ave.
Pigiaj parsiduoda 4 kambarių rakanai. Labai puikus.
Ir kambariai ant randos.
Dasižinkite:
1372 E. 21 gatvė, (Viršuje).
Jieškau rūpą tinkamą dėl vienos ypato gyvenimo. Jei kas turėtų, praneškite.
St. Damakauskas, 1258 Oregon ave.

prieš dvyliką metų, kuomet jis galėjo matyti, nebuvo. Ypač jis stebisi moteriškais drabuziais. Sako, kad šiandien galima pasiuti tris šlebes iš to paties audimo, kur rėis prieš 12 metų reikėjo vienai.

THE ST. CLAIR AVE. SAVINGS & LOAN CO.

IKORPORUOTA PER OHIO VALSTIJOS VALDŽIĄ.

Už padėtus pinigus mokame penktą nuosimtį nuo dienos padėjimo iki dienos atėmimo.
Taipgi taupymą galima pradėti nuo vieno dolerio (\$1.00) ir aukštn.

Viršminėta banka siūnia pinigus į visas dalis svioto. Parduođa laivakortes ir money orderius. Apsaugoja nuo ugnies namus ir namų rakandus. Atliekame rejeentališkus reikalus. Perkame ir parduodame namus ir lotus. Skoliname pinigus ant savasčių (property) ant lengvų išlygų.

BANKOS VALANDOS:
Nuo 8:00 ryte iki 9:00 vakare.

THE ST. CLAIR AVE. SAVINGS & LOAN CO.
2006 St. Clair Ave. Cleveland, Ohio.
Prospect 953 Central 6488

V. DEBESIS

Taiso Namus ir Popieruoja Kambarius

Teipgi užlaiko ant pardavimo kambarių popieravimui popierų, maliauos, aliejaus, šepetį ir t.t. Ikdraudžia nuo ugnies namus ir rakandus. Prieš padias Kalėdas atidarys krautuve knygų, rašomų dalykų, aiskrimo ir saldumynų.

1396 E. 33 Str. ir Sonora Ave.
Cay. Central 6201-K

Krajava Pirtis

Jei tu nori taip, kaip Lietuvoje puikiai išsivertinti karštime, garsu vanta, tai atsilankyk į mūsų PIRTĮ.

Atidara košna diena nuo 12:00 dienos iki 12:00 nakties. Subatoma per istias nakti. Serijos del moterų.
Galima susikabinti lietuviškai, lenkiškai ir rusiškai. Taipgi statome bankas.
A. SOGLOWITZ,
2547 E. 38 GATVĖ. Arti Woodland.
Central 2596-W

Jonai, kur-gi tu taip skubiai bėgi?
Nagi pas
W. WISZNIEWSKI
1094 KENILWORTH AVE. S. W.
Na tai ką gi ten veiksi. "Na, ar-gi tu Juozai dar nežinai, kad mano rytot vestuvė, tai būj nusipirkt GERŲ CIGARŲ." O-o-o taip, ta ir aš kitokių nē nequkau. Tai labai geri cigarai.

Ar Nori Pirkti NAMĄ!

ŠTAI KUR GERA PROGA PIRKTI GERINAMAI

2 šeimynom namas po 8 kambarių maudyklės, šviesos ir visi kiti parankumai. Lotas 44X154. Arti Supėrior ir E. 70 gatvės.

8 kambarių namas, maudyklės, šviesos ir t. t. Ant Est 65-tos gatvės. Parduosime us mažu imokėjimu, o likusios ant lengvų išmokėjimų.

Taipgi mes turime du namu pardavimui su mažais imokėjimais, ant E. 27-tos gatvės. Lotai 45X132 pėdas.

THE ST. CLAIR AVE. Savings & Loan Co.
2006 ST. CLAIR AVE. Cleveland
Central 6488 Prospect 953

VIENATINĖ
Clevelando Lietuviška Namų ir Paskolos Draugystė-Banka
Ikorporuota per valdžią valstijos Ohio Vasario 2 d. 1909 metų.
PAMATINIS KAPITALAS (STOCK) \$250,000.00.
Parduođame šėras kainą \$100.00 ant lengvų išmokėjimų, po 25c. kas savaitę, kur atneša ne mažiau kaip 6 nuosimti. Taipgi priimame pinigus taupinimui (deposite). Už padėtus pinigus mokame 6 nuosimti. Skoliname pinigus dėl pirkimo namų ir lotų ant lengviausių išlygų; skoliname daugiaus, negu sveitintauj bankos dvi trečdali sumos. Gerbiame jį vien-gendiai! Kreipkites į šią praklinia įtaigą, nusipirkite bent vieną šėrą, arba dėkile pinigus taupinimui, o ostikriname, jog lengviausiai suėdėjį pinigus ir greičiausiai tapai savininku nejudinamos savasties, ir tuomi patumaišai savo tautą kėliu progresu.
Clevelando Lietuviška Tautiškas Bankas ADMINISTRACIJA.
Ofiso valandos: Utarninkai, nuo 7:30 iki 10:30 vakare. Subatoma nuo 7:30 iki 9:00 vakare.
1934 St. Clair Ave. N. E. Cleveland, Ohio.

T. NEURA BUČERNĖ IR GROSERNE

Daugumas mūsų lietuvių ikišioliai negalėjo pas mus atsilankyti dėl tolimo atėjimo. Bet dabar mes, norėdami kuogeriausiai patarnauti, pradėjom visokius orderius pristatyti į namus. Galite įduoti orderius per mūsų važiuotoją arba atsilankę į mūsų krautuve. Mes visados atengimės sanžiningai patarnauti mūsų kostomerius. Prekes darysime kuotemiasias, tavorą duosim kuogeriausiai. Brangūs broliai ir seseris nepamirškite mūsų krautuves. Ateikite ir pabandykite, o tasyk persitiktinsite, jog ką šneku yra gyva tiesa.
2202 HAMILTON AVE. Cay. Central 1781-L

Gerieusios Gyduolės DEWOYNO'S APTIEKOSE

1653 St. Clair Av. Prie E. 17 g.

6502 Fleet Ave., Cor. E. 65th (Tod)

Cia dirba lietuvis registruotas aptiekorius - A. ZAGARAS.

5608 Fleet Ave., Cor. E. 57th.

Cia dirba lietuvis registruotas aptiekorius - J. SMAILIS.

4052 E. 71st Cor. Harward

3878 E. 71st, Cor. Lansing

Lietuviams pas lietuvis aptiekorius galima gauti teisingus patarimus.

F. DECKER, Gelažies Krautuve. HARDWARE

Rioberinės ir smalinė stogų dengymui popieros. Įvairiausių rūšių maliauos, aliejaus, tarpetino, makavojimui šepetų ir t. t. ir t. t.

Didelis rinkinis Pečių, visokių audynų, plačiausia rinkinis įvairių įvairiausių dalydėms įrankių ir t. t. ir t. t.

2155 St. Clair Ave. CENTRAL 1785-W

SVEIKATA Didžiausias Žmogaus Turtas.

Aš per 6 mėnesius sirgau ir man jokie daktarai nieko negalėjo pagelbėti. Viena ranka mano buvo pritraukta ir ant kojų visai negalėjau atsistoti.

Tad mano draugas parnešė vaistų iš APTIEKOS USEVIČIAUS

1172 E. 79th STREET.

Ir tuoj man atleido ranką ir per 6 sanvaites pasilikau aš visai sveikas. Todėl šiūomi išreiškiu p. Usevičiui viešai širdingą padėką ir patariu kožnam, kuriuos amerikoniški daktarai nepagydo, jis jųs atitaisys.

I. Pogvizda, 14918 Sylvia ave. Cleveland, Ohio.

L. Bednarski Namus ir Farmas

Išmaino visokias nejudinamas savastis. Kreipkites įlaisku arba ypataiškai.
L. BEDNARSKI,
2110 Prospect Avenue.

DR. I. E. JASINSKI 607 ROSE BLDG.

VALANDOS:
Nuo 11 iki 12 val. vidurdienio, ir nuo 2 iki 3 val. po pietų. Nedėliomis ant paraklavimų.
Antras Ofisas, 1374 E. 25-tos Gatvės.
VALANDOS:
Nuo 8:00 iki 9:30 val. ryto, nuo 12 iki 1:30 po pietų ir nuo 5 iki 7 val. vakaro.
Nedėliomis: nuo 8 iki 9 ryto ir nuo 6 iki 7 vak.
Mėis 3518-J Cent. 7548-K

Jei Trokšti Apšviestos "VYTI"

"VYTI" yra vieningas ir pirmutinis jaunimo laikraštis Amerikoje.
"VYTIJE" tepla geriausi raštai mūsų jaunų rašytojų, literatų ir studentų.
"VYTIJE" rasi šinocių iš Amerikos bei Lietuvos jaunomėnė gyventin.
"VYTI" leidinamas tautiškoje-katalikiškoje dvasioje.
"VYTI" leidžia Lietuvos Vytų organizaciją Metams "Vytis" kainuoja \$1.50, pusmetui \$0.75. Vytų organizacijos namams "Vytis" siunčiamas už nedėnos mokėstis.
Pristaunė savo antrąjį ir už 2c. krause denkielį o viena numerį padėjįjiniui pristatime veltui. Visais reikalais kreipkites šio antrąjį.
"VYTI"
731 W. 18th Str. Chicago, Ill.

J. ZAUNES, SIGNS

LIETUVYS

Iškabų--Šildų

DIRBĖJAS

STIKLO, ELEKTROS IR MEDŽIO.

1329 ST. CLAIR AV. Room 16.

Šeimyniški vaistai, kuriuos kiekvienas privalo turėti savo namuose.

Pakelčio Kraujo Valytojas. (Blood Purifier) Geras vaistas kraujo valymui, nuo reumatizmo ir kitokių užsisėnėjusių ligų Prekė \$1.00.

Pakelčio Plaučių Balsamas. Geras vaistas nuo kasulio, šalčio, brankytios ir visų gerklės ir plaučių ligų. Prekė 25c.

Pakelčio Vaistas nuo Nuospaudų (Corn Care) Greitai ngydo kojų nuospaudas Prekė 25c.

GAUNAMOS LIETUVIŠKOJ APTIEKOJ PAS:

C. PAKELTIS,
1937 St. Clair Ave. Cleveland, Ohio

KAS REIKALAUJA NUOŠIMČIO?

Ta ypata pirmutinė reikalauja nuošimčio, kuri sunkiai dirbo ir taupė savo pinigus. Dabar jis leidžia savo pinigus dirbti, o jis ilsiisi. Tamista ir gali padaryti teip. Mes mokame 5 nuosimčius už sutaupytus pinigus.

THE ST. CLAIR AVE. Savings & Loan Co.
2006 St. Clair Ave. Cleveland, O.